

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ

**СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІЧНОЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ У КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ
АЗІЇ**

спеціальність: 106 Географія
галузі знань: 10 Природничі науки
на здобуття освітнього ступеню: Магістра
за освітньо-науковою програмою – Географічне країнознавство та
геоглобалістика

Магістерська робота
студентки денного відділення
Уланової Сніжани Павлівни

Науковий керівник:
к.геогр.н, доцент Брайчевський Ю.С.

КИЇВ – 2021

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ У КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	5
1.1. Проблеми економічної та соціальної нерівності у країнах Південно-Східної Азії	5
1.2. Підходи до вивчення економічної та соціальної нерівності	11
1.3. Методика дослідження економічної та соціальної нерівності країн Південно-Східної Азії	16
Розділ 2. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА СУЧАСНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	18
2.1. Історико-географічні особливості формування регіону	18
2.2. Сучасний соціально економічний огляд	22
2.3. Стратегія Сталого розвитку у країнах регіону	29
Розділ 3. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	36
3.1. Причини економічної та соціальної нерівності в країнах Південно-Східної Азії	36
3.2. Аналіз економічної та соціальної нерівності на прикладі Сінгапуру, Камбоджі, Таїланду, В'єтнаму, Філіппін	41
3.3. Наслідки економічної та соціальної нерівності для країн Південно-Східної Азії	57
3.3.1. Досвід країн регіону в подоланні економічної та соціальної нерівності	59
3.4. Вплив пандемії COVID-19 на соціально-економічний розвиток країн Південно-Східної Азії	63
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

За всю історію розвитку людства неможливо знайти період, де б серед членів спільнот та суспільств не було нерівності. Саме через це вивчення цього питання зараз є досить важливим для того, щоб в подальшому країни могли розробляти та впроваджувати ефективні програми для попередження та зменшення наслідків нерівності.

Актуальність даної теми полягає у тому, що Південно-Східна Азія є відносно молодим регіоном, що пройшов складний шлях розвитку від сировинного додатку Західного світу до етапу становлення нових індустріальних країн. Тому дослідження проблем даного регіону є важливим внеском в розвиток географічної науки в цілому.

Нерівність стримує економічний, соціальний та політичний розвиток будь-якої країни світу, тож дослідження економічної та соціальної нерівності зараз є вкрай важливим.

Об'єктом дослідження виступають країни Південно-Східної Азії.

Предметом є економічна та соціальна нерівність країн обраного регіону.

Метою дослідження є проведення суспільно-географічного аналізу особливостей соціально-економічного розвитку країн Південно-Східної Азії, звертаючи першочергову увагу на проблеми нерівності у кожній окремо взятій країні.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити низку завдань, зокрема:

1. Охарактеризувати регіон Південно-Східна Азія та визначити особливості його формування.
2. Вивчити теоретичні основи економічної та соціальної нерівності та проаналізовано основні дослідження нерівності в різні історичні епохи.
3. Провести огляд економічної та соціальної складової регіону.
4. Ознайомитись зі стратегією сталого розвитку країн Південно-Східної Азії.

5. Визначити причини нерівності в країнах регіону.
6. Проаналізувати основні показники нерівності країн.
7. Охарактеризувати наслідки нерівності для регіону та ознайомитись із досвідом країн із впровадження заходів щодо подолання нерівності.
8. Проаналізувати вплив пандемії COVID-19 на розвиток країн Південно-Східної Азії.
9. Виявити найважливіші моменти для розуміння соціально-економічного розвитку Південно-Східної Азії, на які слід звернути увагу під час навчального процесу у вищій школі. (Додаток Б)

Проблема економічної та соціальної нерівності на сучасному етапі досліджується науковцями зі всього світу. Зокрема, ці питання досліджували у своїх працях: Дарон Аджемоглу, Хуан Альварардо, Джеймс Робінсон, Девід Харві, Макс Вебер, Карл Маркс Мішель Аглітта, Роберт Бойер, Тома Пікетті, Еміль Дюркгейм, Емануель Саєз, Валерій Альошин, Олена Гапченко, Людмила Зінчук, Елла Лібанова та інші.

У роботі були використані наступні методи: індукція та дедукція, аналіз та синтез, порівняльно-описовий, аналіз статистичних даних, графічний та картографічний методи.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи разом із додатками становить 88 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ НЕРІВНОСТІ У КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

1.1. Проблеми нерівності у країнах Південно-Східної Азії

Південно-Східна Азія – це південно-східний субрегіон Азії, до складу якого входить 11 країн: Бруней, Камбоджа, Східний Тимор, Індонезія, Лаос, М'янма, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур, Таїланд та В'єтнам.

Практично весь регіон знаходиться в тропіках, тому всі країни мають подібний клімат, рослинний та тваринний світ.

Південно-Східна Азія складається з двої регіонів: материкова частина (півострів Індокитай – Камбоджа, Лаос, М'янма, Малайський півострів, Таїланд, В'єтнам) та морська (Малайський архіпелаг, Бруней, Східний Тимор, Індонезія, Сінгапур, Філіппіни).

Регіон займає 4,5 млн. км², що становить 10,5% території Азії загалом. Загальна чисельність населення за останніми підрахунками становила 655 млн. осіб, що складає 8,5% світового населення.

Регіон культурно та етнічно різноманітний, етнічні групи використовують більше 100 мов.

Жителі країн сповідують багато різних релігій, найчисельнішою є Іслам – майже 40% всього населення є мусульманами, другою за величиною є Буддизм з показником 38% жителів регіону, 23% жителів сповідують Християнство.

**Рис.1.1. Кордони між материковою та морською частиною
Південно-Східної Азії**

Майже всі країни регіону, крім Східного Тімору, є членами Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), що створена для політичної, економічної, військової, культурної інтеграції для всіх її членів.

Економіка регіону є залежною від сільського господарства, рис та каучук є основними статтями експорту. Проте, розвиток сфери послуг зараз набуває все більшого значення. Регіон також є виробником текстилю, електронних товарів, автомобілів і т.д.

Туризм є ключовим фактором розвитку більшості країн регіону, він є не лише одним із чинників економічного зростання, а й ефективним засобом збереження культурного різноманіття країн.

Сумарне ВВП регіону за паритетом купівельної спроможності становить 9,73 млрд. дол., що в перерахунку на душу населення складає близько 5 000 дол.

Для Південно-Східної Азії існує декілька викликів, зокрема, економічний та соціальний розвиток регіону. Однією з ключових проблем, що загрожує подальшому зростанню країн регіону є нерівність.

Сама по собі нерівність існувала ще з давніх часів, і дотепер вона не є подолана, а навпаки, існує у всіх суспільствах, починаючи від високорозвинених країн Європи, Північної Америки та Азії, до навіть у примітивних спільнотах Океанії, Африки чи Азії.

Економічна нерівність - це нерівномірний розподіл доходів та можливостей між різними класами в суспільстві. Вона досить чітко показує різні позиції людей в рамках економічного розподілу: заробітні плати, доходи та витрати. Хоча економічні позиції населення тісно пов'язані і з іншими характеристиками, наприклад, етнічне походження, стан здоров'я, стать та вік.

Виділяють декілька типів економічної нерівності:

- Нерівність у доходах - відноситься до диспропорцій доходів серед населення у певній групі. У такому випадку дохід - це не лише гроші від працевлаштування, а й відсотки за депозитами, дивіденди від власного капіталу, поверненні інвестицій і т.д.

- Нерівність в оплаті праці - вона дещо відрізняється від нерівності доходів, оскільки вона включає лише виплату, отриману від зайнятості на різних основах (погодинна, щотижнева, щомісячна), іноді сюди включають бонуси.

- Нерівність багатства - свідчить про невідповідність загальних активів, що належать фізичній особі чи домогосподарству. Вони також включають фінансові активи.

Є декілька способів проілюструвати нерівність за допомогою чисел, тому слід мати на увазі, що залежно від обраного способу, дані по нерівності в тій чи іншій країні можуть відрізнятися.

Отже, основними методами є:

1. Коефіцієнт Джинні, що вимірює нерівність розподілу доходів у всьому суспільстві. Визначається у діапазоні від 0 до 1, де 0 - це абсолютна рівність серед всіх категорій населення, а 1 - максимальна нерівність.

Таблиця 1.1. Коефіцієнт Джинні для країн Південно-Східної Азії
[32]

<i>Країна</i>	<i>Коефіцієнт Джинні, 2018 рік</i>	<i>Коефіцієнт Джинні, 2020 рік</i>
Бруней	-	-
В'єтнам	0,42	0.35
Індонезія	0,46	0.39
Камбоджа	0,36	-
Лаос	0,41	0.38
Малайзія	0,43	0.39
М'янма	-	0.38
Сінгапур	0,39	-
Східний Тімор	-	0,29
Таїланд	0,44	0.35
Філіппіни	0,48	0.38

2. Міра співвідношення, що визначає, різницю в доходах між людьми на одному рівні розподілу доходів порівняно з людьми на іншому рівні. Їх існує видів:

- 50/10 - описує нерівність між середніми та найнижчими доходами;
- 90/10 - описує нерівність між найбагатшим та найбіднішим класом;
- 99/90 - описує нерівність між найбагатшими та найбагатшими з багатих.

3. Коефіцієнт Пальма, що визначається як відношення частки доходів 10% людей з високими доходами до 40% з найнижчими. У рівних суспільствах цей коефіцієнт буде дорівнювати 1, тобто 10% найбагатших не отримують

більшу частину національного доходу ніж 40% з найнижчими доходами. У деяких економічно нерівних суспільствах цей показник може досягати 7 і вище.

Можна виділити декілька основних причин економічної нерівності: різниця в рівнях кваліфікації, що призводить до диспропорції у заробітній платі, різниця в рівнях освіти, а також розвиток технологій, що призводять до зменшення кількості робочих місць, що вимагають базового набору навичок.

Економічна нерівність тягне за собою ряд наслідків: у країнах з високою економічною нерівністю більші проблеми зі здоров'ям населення; соціальні показники (освіта, тривалість життя) нижчі у країнах з високою нерівністю; у таких суспільствах вищий рівень злочинності та нестабільного політичного середовища.

Як не дивно, але деякі експерти вважають, що економічна нерівність має і свої переваги: вона може прискорити економічне зростання у короткостроковій перспективі, іноді висока нерівність прокладає шлях до більш справедливого розподілу багатства.

Економічна нерівність у країнах чи суспільствах породжує і соціальну нерівність.

Соціальна нерівність - це явище, що виникає, коли в певному суспільстві нерівномірно розподіляються ресурси, є диференціація у доступі до соціальних благ та прав, що може бути спричинена владою, віросповіданням, расою, віком, статтю, орієнтацією чи класом. Під соціальними правами розуміють ринок праці, джерела доходу, освіту, медицину, політичну участь і т.д.

Соціальну нерівність також можна виміряти, для цього існує дві характеристики: нерівність умов та нерівність можливостей.

Нерівність умов полягає у нерівномірному розподілі доходів, багатства та інших матеріальних цінностей.

Нерівність можливостей відноситься до нерівномірного розподілу таких критеріїв, як рівень освіти, стан здоров'я, гендерна нерівність, верховенство права.

Основними типами соціальної нерівності є:

- Расова та етнічна - результат ієрархічних соціальних відмінностей між расовими та етнічними категоріями.

- Гендерна - полягає у різному ставленні до чоловіків та жінок, відмінностях у поділі праці, ролей та обов'язків. Така дискримінація є однією з основних факторів соціальної нерівності.

- Вікова - цей тип полягає у несправедливому ставленні до людей у доступі до ресурсів, роботи та різних привілеїв через їх вік. Також популярним терміном для опису цього явища є ейджизм.

- Нерівність у здоров'ї - визначається відмінностями у доступі до медичних послуг, якості харчування.

Розрізняють пряму та непрямую соціальну нерівність. Пряма виникає, коли несправедливі заходи щодо певної групи людей є умисними, наприклад, законодавство, що передбачає сегрегацію шкіл та інших установ. Непряма нерівність виникає, коли певна політика чи дії не направлені конкретно проти якоїсь групи населення, але все одно породжують нерівність, наприклад, купівля одягу, що був виготовлений в компаніях, які не забезпечують гідні умови праці співробітникам, або ж купівля продуктів харчування, при вирощуванні яких були використані шкідливі домішки та пестициди. [27]

Причинами соціальної нерівності є:

- Економічні;
- Етнічні;
- Культурні;
- Гендерні;
- Політичні чинники.

Соціальна нерівність зустрічається практично у кожному суспільстві, тому має ряд універсальних наслідків:

- Зниження тривалості життя і збільшення захворюваності;
- Нерівний доступ до освіти;
- Зростання бідності;
- Недоїдання, відсутність доступу до здорового та повноцінного харчування;
- Міграції. [17]

1.2. Підходи до вивчення економічної та соціальної нерівності

Науковці з різних галузей та представники різних шкіл по-своєму аргументують причини нерівності у суспільствах.

Антропологи, досліджуючи первісні суспільства, прийшли до висновку, що статус членів суспільства визначався певними цінностями: зовнішнім виглядом, сміливістю, глибиною релігійних знань. У таких суспільствах було символічне зображення відмінностей, такі як позначки на шкірі, прикраси чи одяг.

Філософи Античного світу та Середніх віків мали власні погляди та, навіть, виправдовували нерівність в рівні життя, освіті, доступі до влади. [3]

Наприклад, одним із перших над визначенням класів розмірковував Платон. За його словами, в одна держава складалась із двох, одну з яких формували бідні, а другу - багаті.

Давньогрецький філософ Арістотель у трактаті "Політика" розглядав питання соціальної нерівності. На його думку, в державі існувало три класи: дуже багаті, дуже бідні та середній клас. Філософ виступав проти влади в руках бідних, а також багатих, тому що середній клас є чисельнішим та сильнішим, а також їм легше забезпечити суспільну рівновагу. [1]

Німецький філософ, економіст, політик та соціолог Карл Маркс стверджував, що джерелом соціального розвитку є боротьба між різними суспільними класами. На його думку, класи виникають та конфліктує на тлі різних ролей, що виконує кожна особа у сфері суспільства. [3]

Саме Маркс обґрунтував класову структуру суспільства, виходячи з фундаментального аналізу системи економічних відносин.

Макс Вебер використовує соціальні класи для вивчення багатства та статусу. Для нього соціальний клас асоціюється з престижем і привілеями. Це може пояснити соціальне відтворення, тенденцію соціальних класів залишатися стабільними з плином часу, зберігаючи більшість своїх нерівностей. Такі нерівності включають різницю в доходах, багатстві, доступі до освіти, рівні пенсій, соціальному статусі, соціально-економічній безпеці. Узагалі, соціальний клас можна визначити як велику категорію людей з подібним рейтингом, що знаходяться в ієрархії та відрізняються від інших великих категорій в ієрархії такими рисами, як професія, освіта, дохід та багатство. [5]

Інші критики прийняли теорію Маркса, тільки поставили під сумнів ідею щодо того, що економічна організація є основною причиною конфлікту між класами. Роберт Мікельс у своєму дослідженні довів, що олігархія починає панувати тоді, коли чисельність організації перевищує певну величину, наприклад, зростає з 1000 до 10 000 осіб. Дана теорія отримала назву "залізний закон олігархії". [3]

Вищеназваний "залізний закон" характерний всеціло для організації суспільного життя, а не тільки економіки. Ральф Дарендорф стверджував, що класовий конфлікт визначається характером влади. Він викликаний не економічними відносинами між керівництвом і підлеглими, скоріше його головною причиною є влада одних над іншими.

Французький філософ Жан Жак Руссо у роботі "Дискурс про походження і основи нерівності серед чоловіків" стверджував, що соціальна нерівність не випливає з божественної волі і не є природною характеристикою для окремих осіб. За словами філософа, нерівність виникає як наслідок приватної власності, так і тих людей, що захоплюють багатство світу. [6]

Залежно від парадигмальної належності тієї чи іншої соціологічної теорії можна виділити і різні підходи до аналізу нерівності. У структурних

парадигмах, що ґрунтуються на соціальному реалізмі, склалися структуралістські (Ернест Дюркгейм) та функціоналістичні підходи (Толкот Парсонс, Роберт Мертон та ін.). Для них характерно постулювання суспільства як цілісності, у співвідношенні з якою знаходяться різні соціальні групи як її структурні компоненти, або визначення набору функцій, виконання яких необхідне для життєздатності системи, і виявлення соціальних груп, виконуючих дані функції.

Географ та засновник «радикальної географії» Девід Харві вважав, що чим ближчою є країна до абсолютної ринкової економіки, тим вищий рівень диференціації влади та соціальної нерівності. У таких країнах виникають монополії та олігархічна політика. Капіталізм, за його словами, це не процес вирівнювання можливостей, тому що рівні умови, однакові підходи до людей з різними можливостями - ще не гарантія рівності в суспільстві. [10]

Школа регулювання - це група політологів та економіків, витоки якої простежуються у Франції початку 1970-х. Термін регуляція був придуманий французом Дестанне де Бернісом, який мав на меті використовувати цей підхід як системну теорію, щоб привести марксистський економічний аналіз в ногу з часом. Ці письменники під впливом структурного марксизму, школи Анналеса, інституціоналізму, субстанціоністського підходу Карла Полані та теорії Шарля Беттельхайма, серед інших, прагнули представити появу нових економічних (а отже і соціальних) форм з точки зору напруженості в існуючих домовленостях. Оскільки їх цікавить, наскільки історично специфічні системи накопичення капіталу «нормалізуються» або стабілізуються, їх підхід називається «регуляристичним підходом» або «теорією регулювання». Хоча цей підхід виник у монографії Мішеля Аглітті «Теорія капіталістичного регулювання: досвід США» і був популяризований іншими французами, такими як Роберт Бойер, його коріння виходить далеко за рамки так званої паризької школи.

Роберт Бойер виокремив два основних режими регулювання протягом XIX-XX століть. Перший - «Режим регулювання конкуренції» (1850–1930).

Він складався з першого режиму регулювання, з 1850 до початку ХХ століття, який Бойер називав «широким режимом регулювання», що характеризувався низьким приростом продуктивності, важливою частиною випуску, присвяченої обладнанню, і високою конкуренцією. Другий період називається «інтенсивним режимом регулювання без масового споживання», оскільки він складається з високого приросту продуктивності (завдяки методам Тейлора) і виробництва споживаних товарів.

«Монопольний режим регулювання» (після 1930 р.), що характеризується високою продуктивністю і масовим споживанням. Фордистська система зробила можливим регулярне зростання економічного виробництва і збільшення доходів в той же час.

Концепція економічного зростання є фундаментальною в капіталістичних економіках. Продуктивність повинна зростати в міру зростання населення, а капітал повинен рости, щоб забезпечити підвищену продуктивність. Інвестиції капіталу призводять до повернення інвестицій та збільшення накопичення капіталу. Гіпотеза про те, що економічна нерівність є необхідною передумовою економічного зростання, була основною складовою ліберальної економічної теорії. Недавні дослідження початку ХХІ століття назвали це основне припущення під питанням. Хоча зростаюча нерівність має позитивну кореляцію з економічним зростанням за певних умов, нерівність в цілому не позитивно корелює з економічним зростанням і, за певних умов, демонструє негативну кореляцію з економічним зростанням.

Зоран Міланович зазначає, що в цілому глобальна нерівність між країнами важливіша для зростання світової економіки, ніж нерівність всередині країн. Хоча глобальне економічне зростання може бути пріоритетом політики, останні свідчення про регіональну та національну нерівність не можуть бути відхилені, коли більш локальне економічне зростання є політичною метою. Експансіоністська фіскальна політика зміщує ресурси і викликає занепокоєння зростанням нерівності всередині країн. Крім того, останні дані підтверджують постійну тенденцію зростання нерівності доходів

з початку дев'яностих років. Зростання нерівності всередині країн супроводжувалося перерозподілом економічних ресурсів між розвиненими економіками і ринками, що розвиваються. Інші політичні діячі вивчали взаємодію цих фіскальних умов та зміни у фіскальній та економічній політиці з нерівністю доходів у Великобританії, Канаді та США. Вони вважають, що нерівність у доходах негативно впливає на економічне зростання у випадку Великобританії, але позитивно впливає у випадках США та Канади. [3]

Дослідження Валерія Альошина показують, що країни, що розвиваються з високою нерівністю, як правило, мають низькі темпи зростання. Вони вважають, що багато країн, що генерують низькі темпи економічного зростання, також характеризуються високим рівнем нерівності багатства з концентрацією багатства серед класу укріплених еліт. Тож, можна зробити висновок, що крайня нерівність у розподілі багатства в усьому світі, регіональному та національному масштабах, у поєднанні з негативними наслідками більш високих рівнів диспропорцій у доходах, повинна поставити під сумнів поточні підходи до економічного розвитку та вивчити необхідність розміщення рівності та справедливості в центрі порядку денного розвитку.

Тома Пікетті та Емануель Саєз (2014) відзначають, що існують важливі відмінності між динамікою нерівності доходів і багатства. Концентрація багатства завжди набагато вища, ніж концентрація доходів. Нерівність трудового доходу може бути високою, але вона, як правило, не є критичною. У середньому члени найбіднішої половини населення, з точки зору багатства, володіють менше однієї десятої частини середнього багатства. У сумі концентрація власності на капітал завжди висока, так що саме поняття капіталу є досить абстрактним для великих сегментів, якщо не більшості населення.

1.3. Методика дослідження економічної та соціальної нерівності країн Південно-Східної Азії

Для написання магістерської роботи було використано ряд методів.

Дане дослідження було побудоване на засадах індуктивних методів, що дозволяють робити загальні висновки про проблеми нерівності в регіоні на основі окремих фактів, таких як рівень безробіття, рівень освіти, доходи населення і т.д. Даний метод в майбутньому допоможе передбачити розвиток подій в певній країні на основі вже досліджених питань в іншій країні, подібній до першої.

Взаємопов'язаним методом з індукцією є метод дедукції, що дозволяє робити висновки про окремі компоненти нерівностей в регіоні на базі загальноновизначених показників.

Загальнонауковий метод аналізу передбачає вивчення економічної та соціальної нерівності за допомогою розкладання цілого на певні складові. Так, наприклад, дослідження нерівності відбувається за окремими показниками: рівень ВВП на душу населення, темпи приросту ВВП, окремі показники рівня освіти, бідності, гендерної рівності і т.д.

Також був використаний метод якісного аналізу на основі досліджених кейсів нерівності в регіоні, наприклад, диспропорції в розвитку центру та периферії.

На основі результатів, отриманих в ході аналізу нерівності, був використаний метод синтезу, що полягає у поєднанні вже досліджених окремих компонентів нерівності в єдине ціле для подальшого вивчення вже цілісного об'єкта у взаємному зв'язку його складових частин, щоб зрозуміти відносини між різними системами та їх частинами.

Порівняльно-описовий метод у даному дослідженні полягав у описі економічних та соціальних особливостей різних районів чи країн Південно-Східної Азії, а також вивчення стратегій розвитку цих країн та впроваджені Цілей Сталого Розвитку в ці стратегії.

Емпірична частина дослідження базується на аналізі статистичних даних про економіку та соціальну сферу обраних країн (показник ВВП, темпи приросту ВВП, рівень безробіття, коефіцієнт Джинні, рівень освіти, індекс гендерного розриву, ІРЛП, індекс глобальної конкурентоспроможності і т.д.). Метод передбачає роботу зі статистичними даними на базі державних агенств зі статистики, звітів країн із економічних та соціальних питань, звітів міжнародних організацій, що стосувалися розвитку країн Південно-Східної Азії.

Для візуалізації отриманих статистичних даних використовувався графічний та картографічний метод, що базувався на створенні графічних матеріалів для демонстрації змін тих чи інших явищ з часом.

Для дослідження економічної та соціальної нерівності у Південно-Східній Азії було обрано 5 країн: Сінгапур, Камбоджу, Таїланд, Філіппіни, В'єтнам. Країни були обрані за декількома принципами. По-перше, вони мають різні як кількісні, так і якісні показники економічних та соціальних характеристик, зокрема ВВП на душу населення, що було основним чинником вибору. По-друге, країни по-різному позиціонують себе на міжнародній арені, що дозволить простежити закономірності поширення нерівності в усіх можливих варіантах.

Тож аналіз нерівності на основі обраних країн дозволить побудувати загальну картину цього явища в регіоні.

РОЗДІЛ 2

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА СУЧАСНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

2.1. Історико-географічні особливості формування регіону

Південно-Східна Азія на тлі решти регіонів світу вирізняється тим, що вона мала нерівномірний шлях переходу від одного типу суспільного ладу до іншого. Хоча варто зауважити, що давні суспільства ще 5 тисяч років тому, зокрема у Таїланді та В'єтнамі, використовували технології, які мали корінні риси, а не були запозичені в інших культурах.

Пізніше в регіоні відбувся так званий «рух людей та культур», який був результатом суспільних переваг малих груп, а також супроводжувався морською експансією носіїв протоавстронезійських мов та їх нащадків. Цей процес тривав декілька тисяч років та вніс багато нового в соціальний устрій регіону. Зокрема низка суспільств у Південно-Східній Азії перетворилася на густонаселені та централізовані громади, а в подальшому відбулося формування певних політичних систем. [5]

У середині XIV ст. більша частина регіону вступила в період переходу з античних часів. Існуючі на той час цивілізації досягли ширшого впливу, вони інтегрували політичні та культурні форми, розвивали торгівлю.

На відміну від багатьох регіонів, Південно-Східна Азія довгий час була космополітичним регіоном, що характеризувався різноманіттям народів, звичаїв та традицій. Так було до початку європейської експансії. Європейці прагнули змінити ситуацію на свою користь – вони прагнули отримати контроль над джерелами багатства регіону та торгівлею. Тому з часом європейці стали новою силою в Південно-Східній Азії.

Наприкінці XVIII століття основні держави Південно-Східної Азії зіткнулися з кризою: відбувся занепад політичних та соціальних структур.

Однією з причин такого стану можна назвати зростання західної технологічної переваги, а також конкурентну боротьбу за території.

Хоча не варто залишати без уваги вплив на економічне середовище. Виробництво найважливіших товарів: олова, олії, каучуку, цукру, чаю, кави та тютюну – зростало за рахунок приватної та державної діяльності. Таким чином регіон поєднався з новою капіталістичною системою.

Здавалося б, що епоха колоніального панування була необхідною для модернізації регіону. Навіть Сіам, що довгий час уникав західного управління, буд змушений прийняти певні умови колоніального ладу, щоб вижити. Можливо, колонізувавши себе, тайці уникали агресивного панування Європи.

Однією з умов модернізації регіону була зміна структури управління, зокрема, переписувались закони, встановлювались нові кордони. Але новоутворені уряди не змогли забезпечити гідне навчання для жителів регіону, так як це було складним та дорогим завданням, а ще тому, що західні політики розуміли наслідки утворення освіченого класу в країнах. Наприклад, до 30-років минулого століття лише незначна частина корінних жителів могли відвідувати урядові школи. Це призвело до того, що інтелектуальний клас регіону почав створювати власні школи з сучасними світськими курсами навчання. Деякі з таких закладів закривали, а їх учнів та викладачів переслідувала поліція. Усе це призвело до спалаху антиколоніальних заколотів у Бірмі, Філіппінах та В'єтнамі. [48]

До початку Другої світової війни майже вся територія Південно-Східної Азії, за винятком Таїланду, входила до колоніальних володінь країн Європи та США.

Вступ Японії у Другу світову війну почався з вторгнення в Таїланд, єдину захоплену країну, що зберегла номінальну незалежність, завдяки її політичному та військовому союзу з японцями. З 1941 року до кінця війни японці окупували Камбоджу, Малайзію та Філіппіни, що призвело до активних рухів за незалежність. Японська окупація Філіппін призвела до

формування Другої Філіппінської республіки, формально розпущеної в Токіо 17 серпня 1945 р.

Японська окупація та фашизм змінила суспільний устрій регіону. Зокрема, швидке завершення війни у тихоокеанському регіоні зробило неможливим швидке повернення колонізаторів до Південно-Східної Азії. Тому реальна влада поступово почала переходити до рук лідерів, дехто з яких проголосив незалежність та зробив спробу утворити нові урядові структури.

Тож після Другої світової війни європейці повернулися до іншої Азії. Низка країн проголосили незалежність: Філіппіни у 1946 році від США, Бірма у 1948 році в Великій Британії, В'єтнам у 1954 році від Франції. Нові незалежні держави прагнули запровадити демократичні системи за зразком Європейських. Перші два десятиліття незалежності були періодом спроб та помилок для країн, що намагалися розвиватися у нових формах.

Протягом цього часу релігійні та етнічні виклики по суті не змогли розколоти держав, а ідеї комунізму та західної парламентської демократаї були відкинуті тогочасними урядами.

Індонезія, найбільша і потенційно наймогутніша держава в регіоні, представила вражаючі приклади такого розвитку подій, що закінчилися трагічними подіями 1965–66 рр., коли в конфлікті між Комуністичною партією Індонезії приблизно загинуло понад 500 000 жителів. Навіть Малайзія була сильно вражена насильством між малайзійцями та китайцями в 1969 році. Такі сутички призвели до того, що Південно-Східну Азію вважали політично нестабільною. [48]

У середині 60-х років розпочалася нова ера, що характеризувалася:

1. Зростання військової сили в урядах країн, де військові розглядали себе як рятівники національної єдності.

2. Усі країни приділяли увагу питанню об'єднань національних цінностей та ідеологій.

3. Майже всі країни регіону відмовились від використання іноземних моделей суспільства та уряду, таких як капіталістична та комуністична, а

розробили синтез, що відповідав тогочасним потребам. Так, у 80-х роках виникли квазівійськові буржуазні системи, що позиціонували себе як консервативні уряди.

Під час Холодної війни протидія комунізму була основною темою усього процесу деколонізації. Після придушення повстання комуністів у Малайзії з 1948 по 1960 рр., Великобританія надала незалежність Малайзії, а пізніше – Сінгапуру.

Після початку війни у В'єтнамі конфлікт поширився на Лаос та Камбоджу, а згодом до конфлікту втруtilись Сполучені Штати. До закінчення війни у 1975 році вищеперераховані країни були під контролем комуністичних партій.

Після перемоги комуністів у регіоні відбулися дві війни між комуністичними державами – камбоджійсько-в'єтнамська війна 1975–1989 років та китайсько-в'єтнамська війна 1979 року. Перемога червоних кхмерів у Камбоджі призвела до камбоджійського геноциду.

У 1984 році було припинено Британський протекторат Брунейського султанату, що означало кінець європейської колонізації в Південно-Східній Азії.

Після падіння колоніального устрою почалося формування нової економічної системи. Перед країнами постав вибір напрямку розвитку: соціалістичний чи ринковий. Перший напрям – соціалістичний – обрали В'єтнам, Камбоджа та Лаос, де переважало аграрне виробництво, традиційна структура виробництва, натуральні форми господарства та відсутність обробної промисловості. Інші країни обрали ринковий напрямок, що сприяв їх економічному зростанню. [17]

У той самий час було протистояння комуністичному рухові, що фінансувався з Москви та Пекіну та було можливим за підтримки нової китайської управлінської еліти. Так, у Малайзії та Сінгапурі, уряди проводили інтенсивні заходи щодо припинення діяльності комуністичних осередків, які

згодом і самі обрали демократичний шлях розвитку на основі ринкових механізмів.

Незалежні уряди нових країн сприяли розвитку індустріалізації, що призвела до зростання обробного сектору. Основними напрямками виробництва стали: взуттєва, текстильна, харчова та тютюнова промисловість.
[11]

Сінгапур, Таїланд, Малайзія та Індонезія вважаються найуспішнішими регіонами, всі вони досягли високих темпів економічного зростання з середини 70-х років минулого століття та характеризувалися найвищими стандартами життя в усьому регіоні.

Економічне зростання сприяло і соціальним та культурним змінам. Освіта, збільшення доступу до ЗМІ та процвітання породили незадоволення встановленими урядом обмеженнями свободи, а у деяких країнах (Індонезія та Малайзія) відбулося релігійне відродження – відновлення інтересу до ісламу.

2.2. Сучасний соціально-економічний огляд

Південно-Східна Азія характеризується високим рівнем економічного зростання більшості країн, активною регіональною інтеграцією, а також загальним покращенням добробуту населення. В Індонезії, Малайзії, Філіппінах, Сінгапурі та Таїланді традиційно спостерігається високий ріст і, як правило, ці країни є найбільш розвиненими країнами регіону. Останнім часом В'єтнам також переживав економічний підйом. Однак М'янма, Камбоджа, Лаос та Східний Тимор все ще економічно відстають.

Обрані для дослідження країни називають новими індустріальними країнами, що характеризуються високими темпами економічного зростання – у середньому 4,6% в регіоні у 2019 році, але у 2020, у зв'язку з пандемією був економічний спад – -3,4%, за прогнозами 2021 року показник зросте і буде становити 5,1%, зокрема:

Сінгапур – 5%;

Камбоджа – 5,4%;

Філіппіни – 5,9%;

В'єтнам – 7,0%;

Таїланд – 4,5%. [9]

Невеликі спади у рості спостерігалися в 1993, 2001, 2008 році, а підйоми – у 1992, 1995, 2005 роках. Найбільший спад у всіх країнах відбувся у 1998 році, під час азійської фінансової кризи.

Головними факторами економічного розвитку можна вважати:

- Поєднання ринкових механізмів та державного регулювання;
- Перехід від капіталомісткого та працемісткого до наукомісткого промислового виробництва;
- Державне сприяння притоку іноземних інвестицій шляхом створення зон експортного виробництва зі сприятливим податковим режимом.

Тож у 1967 році було засновано Асоціацію держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Метою якої є збільшення торгівлі між країнами-членами, збільшення темпів економічного зростання, регіональне співробітництво та ведення переговорів між урядами країн.

Одним із досягнень АСЕАНу є створення АФТА – зони вільної торгівлі між країнами-членами. Було затверджено схему преференційних тарифів, що дозволяє зменшити майже на 3-5% мита на всі товари в регіоні. Ще одним ключовим пунктом є зменшення багатьох обмежень, зокрема кількісних, відміна нетарифних бар'єрів і т.д. Такі зміни, відповідно до угоди, були прописані у двох списках: у перший включили продукцію, на яку не відмінялись мита, таких продуктів було лише 0,7% загальної товарної номенклатури. До другого списку включили ті товари, на які було ліквідовано мита. [11]

Та, на жаль, за роки існування АСЕАН не вдалося істотно збільшити внутрішньорегіональну торгівлю, що означає, що регіон має обмежений потенціал щодо споживання експорту та недостатню ефективність без виходу на інших партнерів поза межами регіону.

Як результат відбулося утворення таких форматів як: АСЕАН+, АСЕАН+1, АСЕАН+3, Східноазійський саміт і т.д.

Найпотужнішою такою зоною є АСЕАН+Китай, де в рамках угоди скасовані більшість мит, податків та кількісних обмежень у взаємному товарообізі, що дає можливість Китаю витіснити конкурентів з інших країн. Крім того, Китай активно інвестує в інфраструктурні проекти країн АСЕАН, надає кредити на пільгових умовах, що дозволило залучити багато Китайських компаній до ведення бізнесу в регіоні. [7]

Економічна криза 2008 року стала причиною зниження ролі АСЕАН як координатора міжрегіонального діалогу. Наприклад, при укладанні Чіанг-Майської ініціативи у 2010 році, доля участі країн Південно-Східної Азії становила лише 20%, решта – 80% була внесена Китаєм, Японією та Республікою Корея.

Також через інститут АСЕАН розширюється можливість залучення позарегіональних країн. Так можна згадати Туреччину, що у 2010 році приєдналась до Балійського договору про дружбу та співпрацю.

У результаті, регіон має використовувати різноманітні способи економічної інтеграції. АСЕАН уже окреслює практичні плани інтеграції, наприклад, План Економічного співтовариства асоціації до 2025 року. Такий підхід до інтеграції дозволяє ставити довгострокові цілі і надає кожній країні значну гнучкість стосовно досягнення тих самих цілей.

Регіон Південно-Східної Азії вже користується благами багатьох інших форм інтеграції. Одним з прикладів є субрегіон Великого Меконгу, в якому північні країни АСЕАН більше 20 років ведуть спільну роботу для більш тісної інтеграції в умовах значно удосконаленої транспортної мережі, а також швидкого зростання торгових потоків і потоків робочої сили. Транскордонна торгівля між Таїландом і його сусідами допомогла перетворити малі міста в процвітаючі центри. [8]

Що стосується державної політики країн – в цьому регіоні сформувалися кластери діяльності, конкурентоспроможні на світовому рівні, здатні стати

плацдармом для інновацій. Багато з них отримують державну підтримку у формі галузевих генеральних планів та стимулів до розвитку індустріальних парків і залучення іноземних інвесторів.

Хорошим прикладом служить східне узбережжя Таїланду, що стало великим центром нафтохімічної і автомобілебудівної промисловості. На даний час уряд Таїланду прагне перетворити цей регіон в розширений Східний економічний коридор. У Малайзії є коридор Пенанг-Кулім і південний регіон Іскандар, які також є конкурентоспроможними на світовому рівні промислово-логістичними кластерами.

Індонезія піднялася в рейтингах легкості ведення бізнесу, який складається Світовим банком, а її відомство по боротьбі з корупцією безстрашно переслідує в судовому порядку сотні посадових осіб. Це в значній мірі сприяло скороченню культури безкарності, яка так ускладнює викорінення корупції. Новий уряд Малайзії також демонструє зразкову старанність у протидії корупції.

Для Південно-Східної Азії наступні два десятиліття можуть виявитися запаморочливими з точки зору можливостей, що відкриваються технологіями і світовим зростанням, але також неспокійними через зберігання ризиків, наприклад, створюваних не реформованою і нестабільною міжнародною фінансовою архітектурою.

Очевидним є те, що належить виконати велику важку роботу. Директивні органи ще не все виправили, але вони рухаються в правильному напрямку. Компанії стають більшими і високорозвиненими, допомагають економіці країн цього регіону гнучко і ефективно пристосуватися до нових викликів. Південно-Східна Азія демонструє хороші результати у подоланні викликів з плином часу. Є всі підстави для впевненості в тому, що вона продовжить це робити.

Оцінка економічної свободи Філіппін становить 64,1, що робить її економіку 73-ю за показником 2021 року. Її загальний бал зменшився на 0,4 бала, головним чином через зниження свободи торгівлі. Філіппіни посідають

12 місце серед 40 країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, а загальний бал перевищує середні показники по регіонах та світі. [20]

Оцінка економічної свободи Таїланду становить 69,7, що робить його економіку 42-ю найвільнішою за Індексом 2021 року. Його загальний бал збільшився на 0,3 бала, головним чином завдяки покращенню свободи бізнесу. Таїланд займає 9 місце серед 40 країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, і його загальний бал перевищує середні показники по регіонах та світі. [20]

Оцінка економічної свободи В'єтнаму становить 61,7, що робить його економіку 90-ю найвільнішою за Індексом 2021 року. Його загальний бал збільшився на 2,9 бали, головним чином завдяки покращенню фіскального стану. В'єтнам посідає 17 місце серед 40 країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, і його загальний бал перевищує середні показники по регіонах та світі. [20]

Цього року економіку Сінгапур вже другий рік поспіль займає найкращі позиції у світі – 89,7 балів. Сінгапур залишається єдиною країною світу, яка вважається економічно вільною за кожною категорією індексів, хоча показники її показників щодо фіскального стану здоров'я та фінансової свободи ледь переходять його до найвищої категорії. [20]

Оцінка економічної свободи Камбоджі становить 57,3, що робить її економіку 118-ю найвільнішою за Індексом 2021 року. Загальний бал не змінився, і зниження судової ефективності частково компенсується покращенням фіскального стану. Камбоджа посідає 24 місце серед 40 країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, і її загальний бал нижчий за середні показники по регіонах та світі.

Траєкторія економічної свободи в Камбоджі, яка занепадала з 2017 року, не змогла змінити курс, і економіка досі вважається переважно не вільною. На додаток до вдосконалення регуляторного середовища для підвищення свободи бізнесу, стійке зростання в довгостроковій перспективі вимагатиме впровадження глибоких, широких та добре інституціоналізованих реформ для

покращення балів щодо ефективності судової діяльності та доброчесності уряду, а також покращення прав власності. [20]

Результативність економічного поступу країн, що досліджуються, можна простежити також за показниками *соціального* росту.

Станом на січень 2021 року населення країн регіону становило:

Сінгапур – 5,9 млн. осіб;

Камбоджа – 17,3 млн. осіб ;

Філіппіни – 110,8 млн. осіб ;

В'єтнам – 102,8 млн. осіб;

Таїланд – 69,5 млн. осіб.

Очікувана тривалість життя для кожної з країн на 2021 рік становить:

Сінгапур – 86,2 років;

Камбоджа – 66,3 років;

Філіппіни – 70,3 років;

В'єтнам – 75,3 років;

Таїланд – 77,4 років.

Досить чітко простежується залежність показника очікуваної тривалості життя від економічного розвитку країни, Сінгапур, наприклад, має найвищий показник, що супроводжується високим рівнем медицини, середнім ВВП на душу населення та іншими характеристиками. [9]

Рівень безробіття серед населення:

Сінгапур – 3.3%;

Камбоджа – 2.4%;

Філіппіни – 8.7%;

В'єтнам – 2.4%;

Таїланд – 1.5%. [9]

У 2020 році був оголошений рейтинг країн за дороговизною життя. Даний показник розраховується за декількома параметрами: табл.2.1.

Таблиця 2.1. Показники, що використовуються при визначенні рейтингу країн за дороговизною життя [25]

<i>Рейтинг країни</i>	<i>Назва країни</i>	<i>Показник</i>	<i>Індекс вартості житла</i>	<i>Індекс орендної плати</i>	<i>Індекс цін на продукти</i>	<i>Середній чек у ресторан, індекс</i>	<i>Індекс купівельної спроможності населення</i>
9	Сінгапур	81,1	63,3	72,6	66,6	58,9	88,9
52	Таїланд	49,8	17,1	34,1	49,2	24,9	35,5
59	Камбоджа	47,5	14,9	31,9	44,6	25,2	11,3
89	В'єтнам	38,3	13,6	26,5	37,1	19,6	28,1
92	Філіппіни	37,6	9,1	24,1	33,5	20,8	23,5

Забезпеченість лікарняними ліжками (кількість ліжок на 1000 жителів):

Сінгапур – 2,5;

Камбоджа – 1,9;

Філіппіни – 1;

В'єтнам – 2,6;

Таїланд – 2,1. [9]

Ще одним важливим критерієм є Індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП). (Табл.2.2.)

Таблиця 2.2. Індекс розвитку людського потенціалу країн Південно-Східної Азії [32]

Країна	ІРЛП	Місце у світовому рейтингу
Сінгапур	0,938	11
Камбоджа	0,594	144
Філіппіни	0,718	107
В'єтнам	0,704	117
Таїланд	0,777	79

Одним із найважливіших показників, що надає економічну та соціальну характеристику країни – це Індекс глобальної конкурентоспроможності. Він розроблений за ініціативою Всесвітнього економічного форуму та включає в себе такі параметри як: якість інститутів, інфраструктура, рівень охорони

здоров'я, освіта, ефективність ринку товарів, послуг та праці, розвиток фінансового ринку, технологічний розвиток, інноваційний потенціал і т.д.

У звіті за 2020 рік оприлюднений рейтинг 141 країни. [40]

Сінгапур займає 1 місце з показником 84,8; Таїланд займає 40-ву позицію, показник – 68,1; 64-те місце займають Філіппіни – показник 61,9; на 67 місці з показником 61,5 – В'єтнам, а останню позицію серед країн займає Камбоджа – з показником 52,1 вона залишається на 106 місці серед 141 країни.

2.3. Стратегія Сталого розвитку обраних країн

Таїланд має власну стратегію розвитку, що використовується для досягнення Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), яка називається філософією економіки зростання. Вона ґрунтується на мудрості та доброчесності, а також принципах помірності, розсудливості та розумності. У центрі уваги цієї філософії – збалансованість, яка була прийнята як основний принцип Національного плану економічного та соціального розвитку Таїланду з 2002 року.

У цілому ЦСР були побудовані на основі успіху попередніх Цілей Розвитку Тисячоліття (ЦРТ), що були координовані ООН. Кампанія з їх досягнення розпочалась у 2000 році. ЦРТ стосувались у більшій мірі соціального розвитку, боротьби з голодом, бідністю, нерівністю, неписьменністю, розвитку медичної сфери та покращення стану навколишнього середовища.

Таїланду вдалося досягти більшості ЦРТ, більше того, країні вдалося продовжити свій внесок у глобальний процес розвитку на основі впровадження ЦСР.

Таїланд активно ділиться філософією економіки достатку як моделлю розвитку з міжнародним співтовариством, особливо з тих пір, як він очолював G-77 у 2016 році. Він також допоміг запровадити проекти, засновані на

філософії економіки достатку, у ряді країн, включаючи Камбоджу, Індонезію, Лаос, Лесото, М'янму, Тимор-Лешті та Тонга. [34]

Національна стратегія має вирішальне значення для забезпечення Таїланду чіткими довгостроковими напрямками сталого розвитку. Вона називається планом «6-6-4», оскільки складається з шести областей, шести основних стратегій та чотирьох допоміжних стратегій.

Області: безпека, підвищення конкурентоспроможності, розвиток людського потенціалу, соціальна рівність, екологічне збалансування та розвиток державного сектору.

Основні стратегії спрямовані на посилення та розвиток потенціалу людського капіталу, забезпечення справедливості та зменшення соціальних диспропорцій, зміцнення економіки та підвищення конкурентоспроможності, сприяння «зеленому» зростанню для сталого розвитку, забезпечення національної стабільності для національного розвитку, підвищення ефективності управління державним сектором.

Чотири стратегії підтримки ефективного національного розвитку включають розвиток інфраструктури та логістичну систему, науку та техніку, дослідження та інновації, розвиток міських, регіональних та економічних зон, а також міжнародне співробітництво.

Урядом країни було сформовано Національний комітет сталого розвитку. Однак до його складу входить дуже мало представників громадських організацій, лише 4 із 38 членів.

Щоб усунути диспропорції доходів, з 2017 року уряд застосовує підхід державно-приватного партнерства для економічного розвитку. Також відбувається активне сприяння розвитку мікропідприємств, особливо у сільських місцевостях, у співпраці з великими компаніями. Приватні фірми передають свій досвід до 1200 місцевих груп підприємців.

Багато тайських компаній ініціювали власні проекти, спрямовані на досягнення ЦСР, такі компанії активно переглядають свою діяльність в рамках 17 Цілей.

Для *Камбоджі* ключивом є розуміння взаємозв'язку між ЦСР та необхідністю оновлення знань стосовно певних проблем.

Наприклад, показники, що аналізують офіційну зайнятість, раніше ігнорували високу частку жінок у неформальній самозайнятості. Економічний розвиток за рахунок природних ресурсів, необхідний для продовольчої безпеки, протиставляється засадам сталого розвитку. І, нарешті, висока частка сільських жителів країни перебуває трохи вище межі бідності і є дуже вразливою до економічних та кліматичних потрясінь, що впливають на декілька цілей.

Важливо врахувати, наскільки Порядок денний в сфері сталого розвитку до 2030 року буде відповідати критиці Порядку денного тисячоліття.

Зі 169 індикаторів ЦСР:

- 43 визначені як засоби реалізації, вони стосуються фінансування майбутніх цілей;
- 4 розглядаються як непридатні для країни, оскільки стосуються міжнародних механізмів фінансування розвиненими країнами найменш розвинених;
- 13 індикаторів із ЦСР №17 «Партнерство заради стабільності» є недопрацьованими.

З решти 109 індикаторів:

- 85 уже включені до Національної стратегії;
- 17 пунктів виконуються частково;
- Ще 7 не розглядаються взагалі.

Такі прогалини в існуючих програмах виникають з декількох причин. По-перше, існуючі державні цілі недостатньо амбітні. По-друге, вони не мають адекватних політичних дій, щоб пояснити, як вони будуть досягнені. По-третє, програма не враховує потреби вразливих груп, таких як, жінки, діти, люди з обмеженими можливостями та етнічні меншини. [33]

Існує декілька ключових питань, що не отримали належної уваги: гендерна нерівність, рівномірний розподіл вигод від ресурсів для вразливих

груп, проблема урбанізації населення та включення вразливих груп у процеси прийняття рішень.

Економіка Камбоджі зараз активно зростає, а інвестиції та державні доходи забезпечують міцну основу. Каталізатором цих процесів є зміни економіки у напрямку до високої доданої вартості та активне молоде та динамічне населення. Але підтримка такого темпу розвитку створює ряд проблем. Наприклад, фінансування дуже амбіційного порядку денного ЦСР і високі сподівання громадян, паралельно зі зменшенням фінансування з-за кордону.

У 2017 році до країни надійшло понад 1,3 мільярда доларів США офіційної допомоги для розвитку Камбоджі. Основним джерелом дотацій зараз є Китай.

ЦСР повністю відображають довгострокові бачення Камбоджі, що до 2030 року планує досягти високих середніх доходів, а до 2050 – стати нарівні з країнами з високим рівнем доходів. [33]

У 2015 році був прийнятий Порядок денний сталого розвитку для Філіппін, а в 2017 році затвердили План розвитку країни до 2022 року.

Сталість та інклюзивність – цілі та принципи, які є в основі стратегії розвитку. Для впровадження ЦСР країна застосувала підхід цілого уряду та всього суспільства. Національні дії спираються на закони для забезпечення надійності. Координація та організація всіх дій забезпечується існуючими інституційними механізмами.

Не лише уряд є каталізатором та мобілізатором політичного підґрунтя для ЦСР, деякі недержавні, але зацікавлені установи взяли на себе відповідальність за порядок денний.

У країні вже встановлено законодавчу базу для системи альтернативного навчання. Молодь, яка не навчається у школі, а також вразливі групи населення мають доступ до освітніх послуг.

Закон про зелені робочі місця спонукає підприємства пропонувати робочі місця, використовуючи екологічні практики виробництва. Приватний

бізнес використовує інклюзивні бізнес-моделі, а різноманітні програми Департаменту торгівля та промисловості сприяє партнерству між малими та великими підприємствами.

Управління кліматичними ризиками надає інформацію про ймовірні ризики, з метою підвищення адаптаційних можливостей. Наприклад, у багатьох містах вже є офіційна заборона на одноразовий пластик. Зараз ще в процесі розробки План дій зі сталого споживання та виробництва, що забезпечує стабільну основу для кліматичних змін.

Для миру, справедливості та міцних інституцій - важливою віхою є ратифікація Основного закону Бангсаморо, що стала результатом ініціатив, у тому числі ініціатив міжнародного співтовариства, щодо вирішення давнього конфлікту на півдні країни.

Забезпечення ЦСР вимагає активних дій, оскільки залучення зацікавлених сторін вже сьогодні, визначає ступінь досягнення Цілей аж до 2040 року. [15]

Для ефективного просування в досягненні ЦСР потрібно реалізувати мінімум три компоненти порядку денного, а саме:

- Локалізація – інтеграція основ сталого розвитку не може бути досягнута на національному рівні. Сталий розвиток реалізується за умов активних дій на місцевому рівні.
- Міжнародне управління – процеси планування та підзвітності всіх конвенції ООН повинні бути синхронізовані задля ефективної координації дій.
- Механізми моніторингу – необхідно посилити їх разом із оцінкою національної діяльності. [15]

В'єтнам локалізував ЦРТ і до 2015 майже повністю виконав 3 із 8 (зменшення бідності, освіта та гендерна рівність), тому у 2017 році уряд разом з ООН розробили спільний «Єдиний стратегічний план», що був спрямований на інтеграцію ЦСР із *В'єтнамською* стратегією розвитку та Планом розвитку.

План розвитку зосереджений на чотирьох сферах:

1. Забезпечення інклюзивних та якісних послуг та систем соціального захисту.
2. Ефективне реагування на кліматичні зміни та стихійні лиха, а також збалансоване управління природними ресурсами.
3. Перехід до стійкої моделі зростання, а також створення ефективного ринку праці, що забезпечує гідну роботу та рівні можливості.
4. Посилення управління та дотримання верховенства права, забезпечення поваги та захисту прав людини, свободи від дискримінації. [33]

Сінгапур став на шлях сталого розвитку ще наприкінці ХХ століття, однак збалансований розвиток став центральним питанням в країні після декількох нових викликів.

По-перше, населення швидко зростає, і найшвидше це відбувається у містах, що є більш вразливими до екологічних проблем. Саме населення Сінгапуру зросло з 4-х до 4,84 мільйонів менше ніж за 10 років, а цей процес і досі триває. Таке зростання ставить вищі вимоги для вичерпних ресурсів та збільшить показники забруднення навколишнього середовища.

По-друге, попит та висока конкуренція на дефіцитні ресурси, такі як енергія, вода, продукти харчування, матимуть більший вплив на ціноутворення.

По-третє, зміна клімату та його наслідки – це явище, що не можна сприймати як належне. Сінгапур, як член міжнародної спільноти, повинен сприяти колективним зусиллям у боротьбі зі зміною клімату. [37]

«Стійкість» охоплює не лише загальноприйняте поняття екологічної стійкості, а й має включати соціальну та культурну складову. Сінгапур є соціально інклюзивним, з міцними зв'язками в суспільстві, здоровою соціальною взаємодією, захистом вразливих категорій населення та повагою до соціального різноманіття.

Зростання населення та добробуту, а також стрімка урбанізація буде мати посилений тиск на велику кількість процесів у країні протягом наступних 40-ка років. Екологічно стійке містобудування на комплексній основі матиме

важливе значення для Сінгапуру. Промисловість у країні стане енергоефективнішою, а споживачі стануть екологічно свідомими, а це означає, що будуть розроблені нові енергетичні рішення для споживачів та нові моделі ціноутворення. [29]

РОЗДІЛ 3

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ НЕРІВНОСТІ В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

3.1. Причини економічної та соціальної нерівності країн Південно-Східної Азії

За останні два десятиліття нерівність зросла у багатьох країнах, у тому числі в Південно-Східній Азії. Нерівність стосується як результатів (доходів, витрат та багатства), так і можливостей, що стосуються ресурсів, якими користується людина.

Основними економічними причинами зростання нерівності є технологічний прогрес, що сприяє зменшенню кількості робочих місць, що вимагають базового набору навичок, глобалізація та ринково-орієнтована реформа, які призвели до падіння частки доходу від праці та збільшення просторової нерівності. Однак нерівність є результатом і політичних сил, і економічних. Уряди країн можуть зазнати невдачі у забезпеченні рівності можливостей.

Вирішення проблем нерівності є важливим через загрозу довгостроковому економічному зростанню. Зростання нерівності роз'їдає середній клас, який є основою суспільства; негативно впливає на заохочення та мотивацію працівників у галузях, що відстають, тим самим знижуючи продуктивність праці; перешкоджає інвестиціям у людський капітал, оскільки населення з низьким рівнем доходів не має доступу до кредитів; і, загалом, підриває соціальну згуртованість.

Політика зменшення нерівності включає більш ефективну фіскальну політику, яка включає виділення більшої кількості ресурсів на державну освіту та розвиток людських ресурсів загалом; втручання для вирішення відсталих регіонів, включаючи інфраструктуру для поліпшення фізичного зв'язку; та

заходи щодо забезпечення економічного зростання, що сприяє зайнятості, включаючи політику допомоги малим та середнім підприємствам.

Регіональна інтеграція у Південно-Східній Азії мала значний вплив на нерівність, особливо просторову складову, оскільки вона закріплена на регіональних виробничих мережах. Участь у цих регіональних виробничих мережах дозволила кільком країнам Південно-Східної Азії скоротити відставання в розвитку від Японії, Кореї та Тайваню. Регіональні виробничі мережі створені завдяки потокам прямих іноземних інвестицій, що створюють ефекти агломерації в країнах-реципієнтах. Політичні втручання в цьому контексті - це вдосконалення фізичної інфраструктури для максимізації вигод від агломерації та надання допомоги бізнесу у приєднанні до регіональних виробничих мереж. Поліпшення інфраструктури та більша роль малого та середнього бізнесу також є стовпами стратегії відновлення економічного зростання у Південно-Східній Азії. Збалансування економічного зростання, особливо якщо перебалансування на внутрішньому рівні та збалансування на регіональному рівні пов'язані між собою, швидше за все, зменшить нерівність.

[2]

Нерівність сама по собі не викликає занепокоєння. Не можна очікувати, що дохід буде рівним серед членів суспільства. Зростання нерівності автоматично стає проблемою, якщо воно супроводжується збільшенням рівня бідності.

Причини зростання нерівності в регіоні можна поділити на:

- 1) структурні, що включають історичні та культурні фактори, що породжують етнічні, расові та гендерні упередження;
- 2) економічні, що стосуються технічного прогресу, глобалізації та ринкових реформ;
- 3) політичні, які стосуються головним чином нездатності уряду забезпечити рівність можливостей.

Політичні втручання необхідні для зменшення нерівності через можливий негативний вплив на довгострокове економічне зростання та

соціальну згуртованість. Однак слід враховувати обставини, що стосуються окремих країн, оскільки для політичних втручань, оскільки один розмір підходить не всім.

У багатьох країнах все ще існує гендерний розрив, який, як відомо, спричинений упередженням у розподілі внутрішніх домогосподарств та зайнятості на ринку праці. Окрім культурних та соціальних факторів, економічні труднощі та можливості є джерелом гендерної нерівності, так що вони диктують розподіл ресурсів між чоловіками та жінками в домогосподарствах - надаючи перевагу кваліфікованим та освіченим особам.

Гендерна нерівність на ринку праці не лише призводить до неефективного використання ресурсів та уповільнення економічного зростання, але також має наслідки для відносин влади між чоловіками та жінками в домогосподарстві. Жінки часто обмежені на ринку праці через обмежену освіту, нижчу заробітну плату, а також існуючий традиційний поділ праці. Незважаючи на незначний прогрес, В'єтнам досі розглядається як приклад, коли у жінок бракує можливостей займати певні посади чи бути економічно незалежними.

Значна частина бідних у В'єтнамі є частиною етнічних меншин. Географічні розбіжності переважають між більшістю та групами меншин (кхмерські, центральні нагір'я та меншини Північної височини). Меншини займають менш продуктивні райони, які часто розташовані в гірських або віддалених районах, які мають обмежений доступ до інфраструктури або об'єктів соціальних служб.

На думку вчених та експертів, рівний доступ до інфраструктури та справедливий розподіл активів (таких як земля) можуть призвести до зменшення бідності та зменшення етнічної нерівності. Однак також необхідно, щоб політика, призначена для цих етнічних меншин, була конкретно як щодо їх соціально-економічних, так і географічних потреб.

Земля є основним фактором, що визначає розподіл доходів. Нерівність щодо розподілу землі в умовах товарного буму, наприклад, у В'єтнамі була

корінням кількох протестів у минулому, і це залишається проблемою всередині країни. Звичні права на землю та традиційні сільськогосподарські практики, від яких відмовились під час війни у В'єтнамі, поволі відроджуються, оскільки етнічні меншини продовжують переселятися та мігрувати. Відомо, що ці причини сприяють погіршенню етнічної маргіналізації в країні. Проблема в першу чергу полягає у відсутності землі, яка є доступною для розподілу, та в самому процесі розподілу цих земель.

Дослідження, проведене ученими Вейом та Ліфнером, вказує на те, що розподіл прямих іноземних інвестицій (часто на користь основних міст та регіонів) створює значну нерівність та конкуренцію між традиційними та новими центрами.

Існують різні моделі для досягнення регіонального розвитку, а саме: модель Веньчжоу, що спрямована на інституційні зміни, модернізацію технологій, диверсифікацію промисловості та просторову реструктуризацію; модель Сунан, яка спрямована на розвиток місцевих підприємств, шляхом залучення прямих іноземних інвестицій під керівництвом місцевої влади; та інші, спрямовані на вдосконалення інновацій та вихід за межі розділу між новим регіоналізмом та глобальними виробничими мережами.

Удосконалення координаційних процесів може бути досягнуто за рахунок посилення спроможності органів місцевого самоврядування. Зрештою ця спроможність залежить від якості людських ресурсів. Розбіжності в рівні освіти між міськими та сільськими районами все ще широко поширені, про що свідчать грамотність населення та рівень навчання. Це спричинено насамперед дефіцитом освітньої інфраструктури та якісних викладачів у неблагополучних районах.

Прагнучи зменшити дискримінацію, В'єтнам скасував централізовану систему оплати праці і вирішив оплачувати працю працівників на основі продуктивності праці. Скорочення бідності розглядається як пропозиція щодо зменшення нерівності. Однак зазначається, що ці програми мають бути спрямовані не лише на бідні райони з численними групами меншин, але вони

повинні бути специфічними для потреб цих осіб. Більше того, також необхідно вдосконалити соціальні послуги та фізичну інфраструктуру в цих районах, щоб забезпечити цим етнічним групам благополучне середовище та зниження маргіналізації. [3]

Тим часом зменшення нерівності в Таїланді не обов'язково означає покращення добробуту нижчих класів населення за рівнем доходів. Зниження регулюється насамперед статком вищого класу. Крім того, після контролю різниць цін фактичні показники доходів вказують на те, що нерівність доходів залишається на відносно високому рівні.

Політика щодо подолання нерівності повинна включати наступні цілі:

- Справедливий розподіл плодів економічного зростання та розвитку, не жертвуючи приростом продуктивності;
- Ефективне втручання уряду, переважно за допомогою фіскальної політики;
- Посилення інституцій та управління.

Соціальна нерівність відноситься до реляційних процесів у суспільстві, де як наслідок виникають обмеження або шкода соціальному статусу групи, соціальному класу та соціальному колу.

Сфери соціальної нерівності включають доступ до виборчих прав, свободу слова та зборів, обсяг майнових прав та доступ до освіти, охорони здоров'я, якісного житла, подорожей, транспорту, відпочинку та інших соціальних товарів та послуг.

Якщо ці економічні поділи посиляться, вони можуть призвести до соціальної нерівності. Причини соціальної нерівності можуть бути різними:

- Соціальна нерівність може виникнути через розуміння суспільством відповідних гендерних ролей або через поширення соціальних стереотипів.
- Соціальна нерівність також може бути встановлена шляхом дискримінаційного законодавства.

- Соціальна нерівність існує між етнічними чи релігійними групами, класами та країнами, що робить концепцію соціальної нерівності глобальним явищем.

Соціальна нерівність відрізняється від економічної, хоча вони пов'язані. Соціальна нерівність відноситься до диспропорцій у розподілі економічних активів та доходів, а також між загальною якістю та розкішшю існування кожної людини в суспільстві, тоді як економічна нерівність спричинена нерівним накопиченням багатства; соціальна нерівність існує, оскільки відсутність багатства в певних районах забороняє цим людям отримувати те саме житло, охорону здоров'я тощо, що і багаті, в суспільствах, де доступ до цих соціальних благ залежить від багатства. [31]

3.2. Аналіз соціальної та економічної нерівності на прикладі Сінгапуру, Камбоджі, Таїланду, В'єтнаму, Філіппін

За даними Світового банку ВВП (за паритетом купівельної спроможності) Сінгапуру у 2019 році становив 551,6 млрд. дол., а прорахований Міжнародним Валютним Фондом на 2020 рік становить 600 млрд. дол. У прорахунку на 1 особу у 2020 році показник за даними МВФ становить 95,6 тис. дол. (Рис.3.1.)

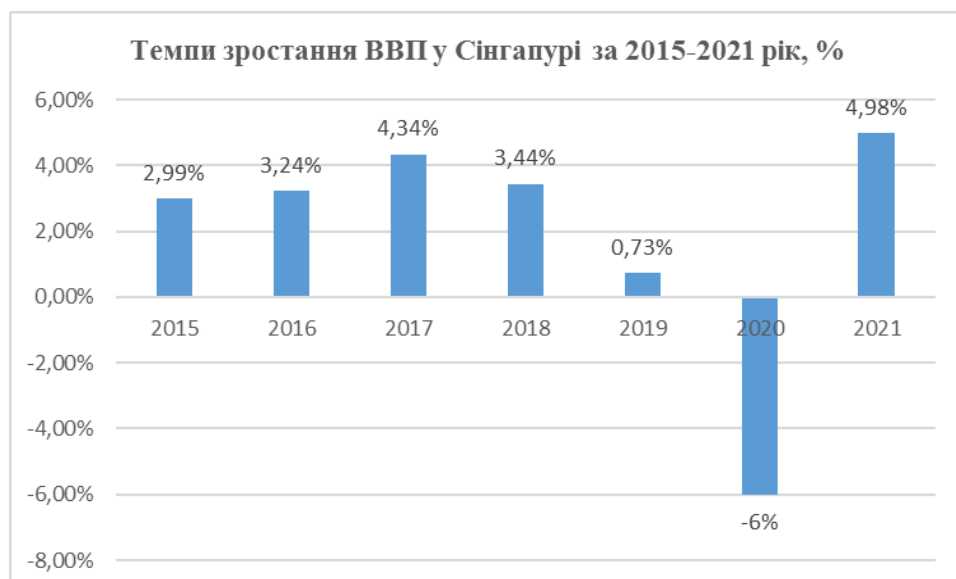

Рис.3.1. Темпи зростання ВВП в Сінгапурі за 2015-2021 роки [9]

Кількість працевлаштованого населення у країні щороку зростає. Так у 2019 році їх було 3,75 мільйона, а за прогнозом до кінці 2021 року це число дорівнюватиме 3,84 млн. осіб. [32]

Рівень безробіття становить 3,3% на початок 2021 року. (Рис.3.2.)

Рис.3.2. Рівень безробіття в Сінгапурі за 2015-2021 роки [32]

За даними Департаменту статистики рівень грамотності серед мешканців віком від 15 років на 2019 рік становить 97,5%, для чоловіків цей показник становить 98,8%, а для жінок - 96,1%. Порівняно з попереднім періодом цей показник виріс на 0,2%, при чому цей показник зріс лише для жінок. Жінки і навчаються менше: 10,8 років, проти 11,6 у чоловіків. Витрати на освіту становлять 3% ВВП. [30]

Індекс гендерного розриву у Сінгапурі становить 0,724 - країна займає 54 місце у світі зі 153 досліджених країн. [18]

Індекс розраховується за декількома показниками (чим вищий показник, тим менший гендерний розрив):

Економічна участь та можливості: 0,782;

Рівень освіти: 0,99;

Участь у політичних структурах: 0,159;

Стан здоров'я: 0,965.

Найгірша ситуація спостерігається у кейсі політичної участі, де жінки складають лише 23% членів національного уряду та займають лише 16% міністерських позицій.

До речі, жінки отримали право брати участь у виборах у 1947 році.

Ось ще декілька показників, що характеризують гендерний розрив у Сінгапурі: рівень безробіття становить 1,2%, зокрема, 4,53% серед жінок та 3,76% серед чоловіків.

На даний час Сінгапур посідає третє місце у світі за показником ВВП на душу населення з урахуванням різниці купівельної спроможності. Це вигідне становище досягається завдяки швидкому розширенню економіки за допомогою ефективної політики зростання, що проводилась протягом останніх трьох десятиліть. Однак останніми роками виникають серйозні занепокоєння щодо розподілу плодів економічного процвітання Сінгапуру та соціальних витрат, пов'язаних з його швидким зростанням. Зокрема, збільшення диспропорцій в заробітній платі та доходах, ескалація цін на майно та приватний транспорт, а також перенаселеність соціальних просторів є ключовими перешкодами в державному та соціальному секторах.

Розподіл темпів зростання, який до цього часу відійшов на другий план економічного розвитку Сінгапуру, почав набувати важливого значення в обговоренні політики. Це також спостерігається не лише в питаннях інклюзивного зростання, що займають центральне місце в дискусіях щодо державної політики, але також в офіційному брендингу бюджетів, спрямованих на розвиток інклюзивного сінгапурського суспільства. [17]

Місто-держава має один з найвищих рівнів диспропорції доходів серед розвинутих економік. У довгостроковій перспективі цей розрив підірве соціальну структуру та погіршить довіру громадськості до державних інституцій країни.

Тому політичні сили запровадили програми для подолання дисбалансу можливостей та посилення мобільності вищих верств населення.

Надання фінансової допомоги в місцевих школах, спеціальні гранти на житло для малозабезпечених сімей, медичні субсидії для незахищених верств населення та фонди громадської допомоги інвалідам - це лише деякі пункти довгого переліку політик, спрямованих на зниження диспропорцій.

Нерівність також може вплинути на соціальну згуртованість серед жителів Сінгапуру з різних країн. Визнаючи це, уряд підтримав ініціативу набуття спільного досвіду між громадами для сприяння соціальним зв'язкам та співпереживанню, незважаючи на соціально-економічний плюралізм.

Однак це складне завдання. Сінгапурці не застраховані від вісцерального бажання бути поруч із людьми того самого типу, нехай це базується на етнічній приналежності чи класі. Це легко перетворюється на тенденцію проживання в місцях, які перегукуються з їх власним соціально-економічним становищем.

Зрештою утворюється анклавний квартал, побудований або на основі економічного статусу, або етнічної приналежності.

Нерівність має географічний вимір - навіть для невеликого та густонаселеного місця, як Сінгапур. Ігноруючи географію, втрачаються важливі фактори нерівності і втрачаємо можливості їх пом'якшення.

Концентрація або сегрегація людей на основі соціально-економічного становища має глибокий вплив на добробут людей. Існує загалом дві категорії географічної нерівності: невідповідність між районами та всередині них.

Дослідження показали, що люди, які в дитинстві живуть у неблагополучних районах, як правило, у зрілому віці частіше мають проблеми зі здоров'ям.

Сінгапур, на відміну від більшості інших країн, є і країною, і глобальним містом. Дивіденди від економічного розвитку в містах, як правило, розподіляються більш рівномірно, ніж у країнах з більшою площею земель.

Згідно з загальним опитуванням домогосподарств Сінгапуру за 2015 рік, понад чотири з десяти домогосподарств (44,4 %) в Букіт-Тімах заробляють щонайменше 20 000 доларів США на місяць, що є найвищим рівнем доходу.

Ця частка у вісім разів більша порівняно з домогосподарствами в Лісових масивах (5,4 %) або Ішуні (також 5,4 %).

Сусідські райони також відрізняються з точки зору важливих неекономічних показників, таких як кількість вразливих домогосподарств. Ішун має вдвічі більшу частку людей (4,8 відсотка), які розлучаються, порівняно з жителями Букіт-Панджанга (2,42 відсотка).

Що викликає занепокоєння, останнім часом спостерігається скупчення елітних шкіл. Сюди входять раффлезькі школи в Бішані, англо-китайські школи на Дувр-роуд та школи Хва Чонг у Букіт-Тімі.

Не випадково ціни на перепродаж будинків біля елітних навчальних шкіл вищі за середні. Кваліфікованим та талановитим учням, які живуть у менш забезпечених районах, можливо, доведеться проїхати більшу відстань до цих шкіл, а отже, вони можуть втратити можливість відвідувати кращі заклади.

Професор Гарвардського університету Роберт Патнам виявив, що різноманітність демографічних показників, таких як доходи, раса чи релігія, часто пов'язані з більшою недовірою в районах.

Серед людей, що живуть у громаді, менше стимулів взаємодіяти один з одним, якщо вони не мають подібних фізичних чи соціальних властивостей.

Навіть у суспільстві з низьким рівнем злочинності, як Сінгапур, існують незначні відмінності в якості життя в різних районах.

У дослідженні, опублікованому Інститутом політичних досліджень у грудні 2017 року, житлові садиби з більш різноманітним набором типів житлових приміщень - до яких входять Морський парад та Букіт-Мера - співвідносяться з дрібними злочинами.

Район з високим показником різноманітності типів житла містив би ширший асортимент приватного житла високого класу, а також квартири різного класу, включаючи житло низького класу. Такі квартали повідомляли про більшу кількість правопорушень, ніж місця, які є однаково багатими чи бідними.

Це, мабуть, підтверджує висновки Патнама, що наслідки нерівності доходів, якщо вони не будуть пом'якшені, можуть призвести до низького соціального капіталу та більшої антисоціальної поведінки. [22]

За даними Міжнародного Валютного Фонду ВВП Камбоджі за ПКС на 2020 рік становив 76,2 млрд. дол. У прорахунку на 1 особу це приблизно 4,5 тис. дол. Порівняно з 2019 роком цей показник дещо знизився, на 700 млн. дол. (Рис.3.3)

Рис.3.3. Темпи зростання ВВП в Камбоджі за 2015-2019 роки [9]

Рівень грамотності населення становить 81,9%, за останні 5 років це найнижчий показник в країні. Витрати на освіту становлять 2,6% ВВП. [28]

Лише 63% населення шкільного віку відвідують освітні навчальні заклади, при чому за останні 10 років цей показник лише зростає, наприклад, у 2010 році він становив 53,8%.

Рівень безробіття у 2020 році становив 2,4%. (Рис.3.4.)

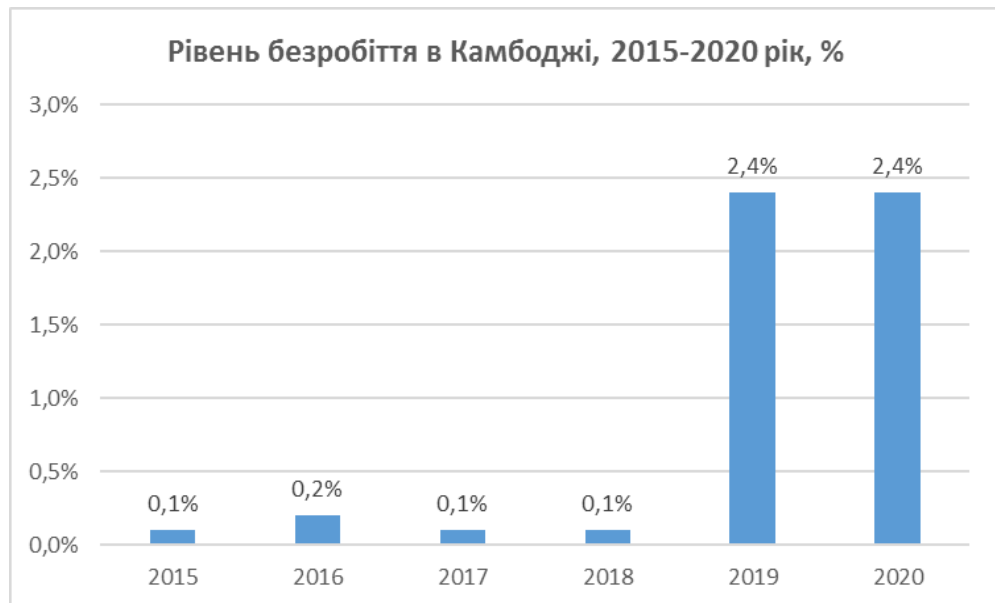

Рис.3.4. Рівень безробіття в Камбоджі за 2015-2020 роки [44]

Індекс гендерного розриву у країні становить 0,694, країна займає 89 місце у світі. [18]

Тож за основними показниками, країна має такі результати:

Економічна участь та можливості: 0,76;

Рівень освіти: 0,93;

Участь у політичних структурах: 0,1;

Стан здоров'я: 0,97.

Трохи більше 90% і чоловіків, і жінок отримали початкову освіту, а от вищу освіту в країні здобуває лише 36,7% жінок та 39,9% чоловіків.

Очікувана тривалість життя становить 62 роки для жінок та 59 років для чоловіків.

Найбільший гендерний розрив знову ж таки спостерігається у політичній участі населення. Так, жінки займають лише 20% місць у парламенті, 9% міністерських позицій, а також за останні 50 років жінки жодного разу не були на чолі голови уряду.

Рівень безробіття серед жінок вищий: 0,87% проти 0,53% у чоловіків.

Хоча є один цікавий момент: у 57,3% камбоджійських компаній найвищі позиції керівного характеру займають жінки, хоча вони і рідше є власницями власного бізнесу.

Хоча у 2009 році Камбоджа досягла ЦРТ у зменшенні бідності вдвічі, зараз досі 4,5 мільйони людей залишаються бідними, частково на це вплинула пандемія COVID-19.

Країна досягла значних успіхів у розвитку медицини за останні роки. Зокрема, коефіцієнт материнської смертності на 100 000 народжених становить 35, а у 2005 році становив 472, дитяча смертність знизилась майже у 2 рази.

Незважаючи на прогрес у багатьох галузях та сферах, показники людського капіталу все ще відстають від країн із низьким середнім рівнем доходів. Діти, що зараз народжені в країні мають лише 49% продуктивності, де основним показником є освіта та якісне харчування. У країні майже чверть населення не має доступу до питної води.

Зараз понад 800 000 громадян країни, що зайняті у легкій промисловості і сприяють високим офіційним показникам в Камбоджі, є жертвами порушення прав людини. І хоча у 2016 році був прийнятий закон про профспілки, але його обернули як інструмент маніпуляції та запобігання вільній організації працівників. За прогнозами Міжнародної організації праці 7,1 млн. робочих місць, а це 56%, можуть бути повністю автоматизовані, що призведе до ще більшої бідності та безробіття, а так як країна не йде на одному рівні розвитку із країнами-сусідами, то важко передбачити реальні наслідки такого процесу для країни.

Одним із стримуючих факторів для подолання нерівності також є повільний прогрес у напрямку "справедливої та мирної Камбоджі", країна втрачає позиції в глобальних індексах миру, права громадян у свободі зібрань та політичних прав обмежуються.

На прикладі Камбоджі можна побачити, що існує досить сильна взаємозалежність між зростанням нерівності та скороченням бідності. Швидке економічне зростання пов'язане не тільки з падінням рівня бідності на національному рівні, а й зі зростанням нерівності. Тому що, на практиці економічне зростання не завжди є результатом саме соціального розвитку.

У короткотривалій перспективі Камбоджа повинна скоротити нерівність за рахунок природних ресурсів, які повинні бути передані бідним верствам населення. Країні також потрібно повторно інвестувати в природний капітал, щоб зберегти екологічну рівновагу та зберегти природне середовище.

Камбоджа у своїх подальших діях планує зосередитись на досягненні ЦСР, зокрема, найбільший акцент зроблено на подолання голоду та бідності. Одним із успішних кроків до їх реалізації зараз є інвестиції в освіту, соціальне забезпечення та медицину.

За даними Міжнародного Валютного Фонду ВВП Таїланду за ПКС на 2020 рік становив 1,4 трлн. дол. У прорахунку на 1 особу це приблизно 19,5 тис. дол. (Рис.3.5.)

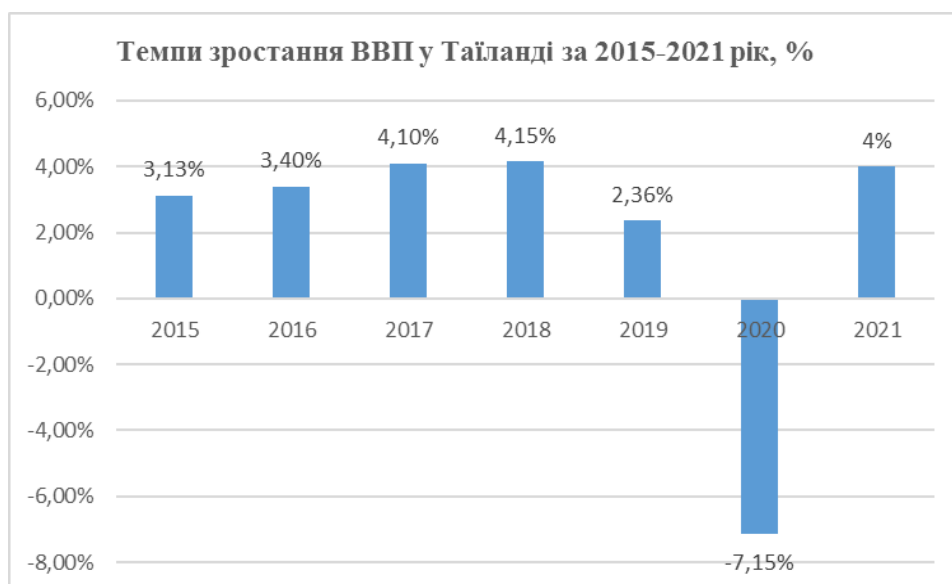

Рис.3.5. Темпи зростання ВВП в Таїланді за 2015-2021 роки [9]

Станом на 2020 рік рівень безробіття у країні становить 1.5% і за останні 10 років цей показник змінювався залежно від економічної ситуації в країні. (Рис.3.6.)

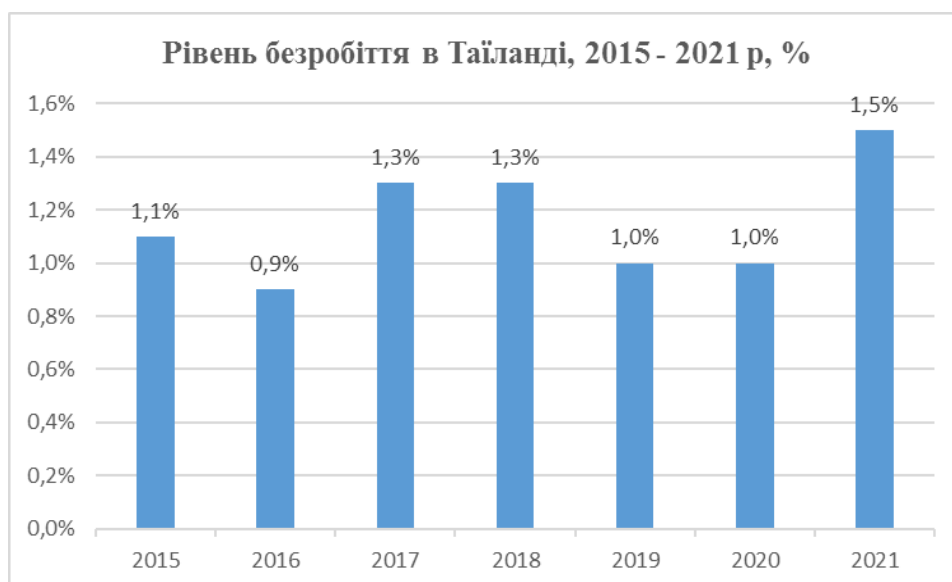

Рис.3.6. Рівень безробіття в Таїланді за 2015-2021 роки [32]

Рівень грамотності населення становить 96,1%, витрати на освіту становлять 5,8% ВВП.

Індекс гендерного розриву становить 0,71, країна займає 75 місце в світовому рейтингу. [18]

Основні показники є наступними:

Економічна участь та можливості: 0,776;

Рівень освіти: 0,991;

Участь у політичних структурах: 0,09;

Стан здоров'я: 0,978.

Згідно з даними Звіту, 67,2% жінок та 82,4% чоловіків працездатного віку є працевлаштованими.

Середню освіту отримало 77,5% жінок та 77% чоловіків, вищу освіту з їх числа здобуває лише 50%.

Жінки в національному парламенті становлять 16,2%, міністерських позицій вони не займають взагалі.

Офіційна статистика Світового банку говорить, що за останні роки рівень бідності у Таїланді зріс, і зараз він становить 9,8%. Це означає, що більше 6 мільйонів людей зараз перебувають на межі бідності. У 61 з 77

провінцій країни спостерігається зростання бідності серед населення, тобто це є не проблемою певних регіонів, а цілої країни. Хоча і певна географія тут простежується: регіони, де переважає сільське господарство є більш вразливими до зміни економічних та екологічних чинників, тому ця частина населення вважається найбіднішою в країні. З огляду на це, очевидним та першочерговим рішенням є програми, що ініційовані урядом Таїланду і покликані на захист народу.

Ще одна вразлива категорія населення - це діти, 16% з яких зараз недоїдають та мають проблеми зі здоров'ям. [36]

У столиці країни - Бангкоці - 50% дітей мають доступ до освіти, інфраструктури, тоді як у північно-східному регіоні таких дітей лише 10%.

Економічна нерівність стала головним блокпостом на шляху Таїланду до процвітання і демократії. Масовий розрив у розвитку між процвітаючими центральними та східними морськими щитами та сільськогосподарськими регіонами протягом десятиліть був джерелом політичного поділу та незрівняного економічного потенціалу. На північному сході Таїланду, 20 провінцій, де проживає третина населення країни, протягом багатьох поколінь були нульовими для цього складного національного виклику.

Незважаючи на такі тенденції в країні, згідно з даними Азіатського банку розвитку, у Таїланді немає людей, що живуть за межею бідності, тобто менше ніж на 1,9 дол. на день. Жителі країни мають доступ до електроенергії, питної води, рівень освіти також високий. Тому важливою зараз тут є участь держави, що повинна інвестувати в економічний розвиток і створювати нові робочі місця для вразливих груп населення.

За даними Міжнародного Валютного Фонду ВВП В'єтнаму за ПКС на 2020 рік становив 1,03 трлн. дол. У прорахунку на 1 особу це приблизно 10,6 тис. дол. (Рис.3.7.)

Рис.3.7. Темпи зростання ВВП в В'єтнамі за 2015-2021 роки [9]

Рівень безробіття в країні становить 2,02%, у 2019 році цей показник був дещо нижчим, але до цього безробіття в країні мало тенденцію до зменшення. (Рис.3.8.)

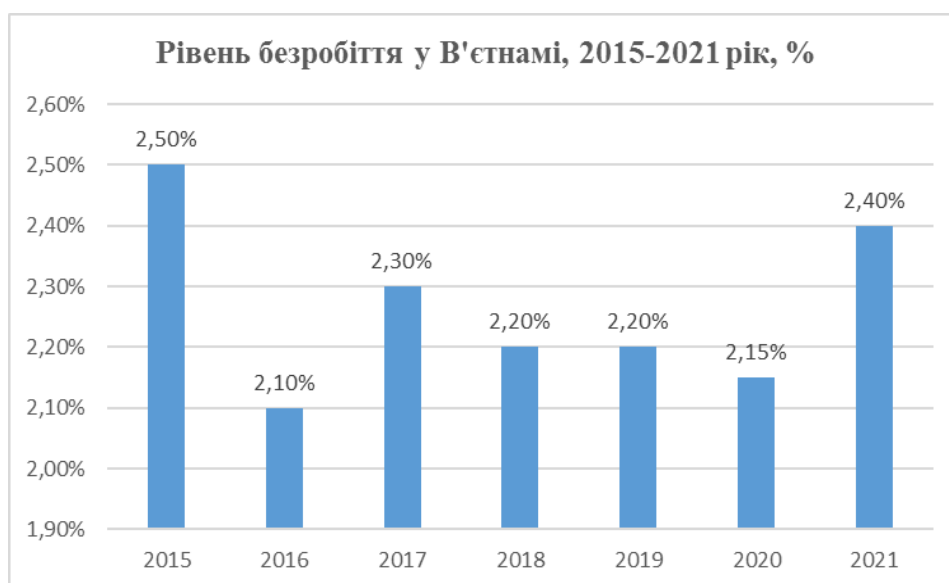

Рис.3.8. Рівень безробіття у В'єтнамі за 2015-2021 рік [32]

Рівень грамотності населення становить 94,5%, на освіту в країні виділяється щороку 6,3% ВВП.

Індекс гендерного розриву становить 0,7, країна займає 87 місце у рейтингу країн світу. [18]

Основні показники є наступними:

Економічна участь та можливості: 0,751;

Рівень освіти: 0,982;

Участь у політичних структурах: 0,12;

Стан здоров'я: 0,942.

Майже 95% жителів країни отримали середню освіту, а заклади вищої освіти закінчило 31,7% жінок та 25,5% чоловіків. Прогрес у розвитку освіти є значним, ще 10 років тому в країні 2% жителів, віком від 20 до 25 років були за межею "освітньої бідності", тобто навчались у школах максимум 2 роки, ще 2 % отримали 4 класи освіти. Звіт від ЮНІСЕФ оприлюднив інформацію, що 5-7 років тому мільйон дітей до 14 років не відвідували школу жодного разу.

Рівень освіти дітей з малозабезпечених родин не змінювався за останні 20 років, але загальний показник зростає. Це означає, що зростає і розрив між багатими та бідними.

10 років тому лише 15% дітей, що належали до етнічних меншин отримали середню освіту. Дівчата з етнічних меншин - група з найменшим доступом до освіти. [16]

Також розрив у освіті простежується і в географічному розрізі, між міськими та сільськими поселеннями. Організація Young Lives виявили, що діти, що проживали в долині річок Меконг та Червоної річки майже всі отримали початкову освіту, а на півночі країни - у гірській місцевості 5% дітей не навчалися взагалі.

Очікувана тривалість життя чоловіків становить 64,2 роки, а в жінок на 6,5 років більше.

Жінки у в'єтнамському парламенті займають 26,7% загальної чисельності, а також вони тримали 4% міністерських позицій.

Рівень безробіття серед чоловіків становить 1,93%, серед жінок - 2,21%.

Ринок праці В'єтнаму сильно постраждав у другому кварталі 2020 року, тому найнеобхіднішою зараз є політика підтримки зайнятості при перерозподілі ресурсів.

Для того, аби максимально з користю використати потенціал країни потрібно впроваджувати рішучі реформи, зокрема, є потреба у покращенні бізнес-середовища країни та залучення інвесторів.

Щодо соціального розвитку, то у 2021 році рівень життя людей є стабільним, чому сприяла політика, проведена урядом. До речі, квітень 2021 року є 10 місяцем, коли в країні немає голоду.

В'єтнам є яскравим прикладом того, як уряд успішно реалізовує політику пристосування макроекономіки до зовнішніх умов, наприклад, впроваджуючи пакет стимулів для розвитку місцевого бізнесу.

Також уряд визнав важливою проблему нерівності між багатими та бідними та розробив ряд заходів для зменшення бідності серед етнічних меншин та історично бідніших регіонів країни, але і досі така політика є обмеженою та малодієвою. Громадяни В'єтнаму також не довіряють державним установам, гідно з опитуванням таких людей у 2015 році було 55%. Також в країні високий рівень корупції, що також породжує недовіру громадян.

За даними Міжнародного Валютного Фонду ВВП **Філіппін** за ПКС на 2020 рік становив 1 трлн. дол. У прорахунку на 1 особу це приблизно 9 тис. дол. (Рис.3.9.)

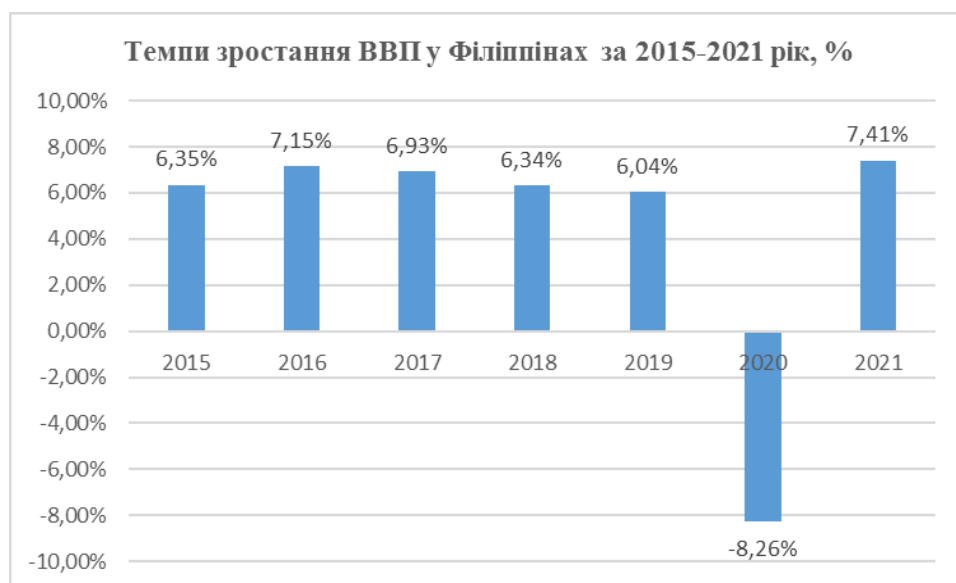

Рис.3.9. Темпи зростання ВВП у Філіппінах за 2015-2021 роки [9]

Рівень безробіття в країні становить 7,16%, за останні 7 років має тенденцію до зменшення. (Рис.3.10)

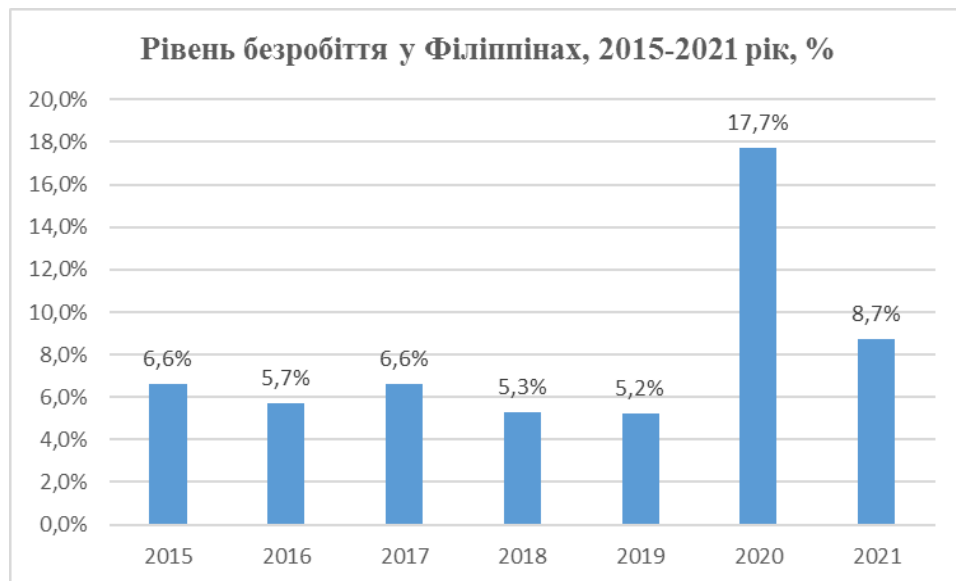

Рис.3.10. Рівень безробіття у Філіппінах за 2015-2021 роки [42]

Рівень грамотності населення становить 98,1%, витрати на освіту становлять 2,6% ВВП країни. [35]

Індекс гендерного розриву становить 0,781, країна займає 16 місце в світі. [18]

Основні показники є наступними:

Економічна участь та можливості: 0,792;

Рівень освіти: 0,999;

Участь у політичних структурах: 0,353;

Стан здоров'я: 0,979.

Повну середню освіту в країні отримало 71,3% жінок та 60,2% чоловіків. Вищу освіту у Філіппінах здобувають 40,4% жінок та 30,8% чоловіків.

Очікувана тривалість життя в чоловіків 59,4 років, жінки ж живуть на 5 років довше.

Частка жінок в парламенті становить 28%, також вони мають 10% міністерських посад, що на 15% менше ніж у 2017 році.

Філіппіни є чи не однією з обраних країн регіону, де жінка була на чолі уряду 15,8 років за останні 50 років.

Показник гендерного розриву Філіппін є найнижчим у всій Азії, у трьох з чотирьох пунктів країна займає високі позиції, було подолано 80% гендерного розриву в сфері економічної участі та можливостей. Це одна з 4 країн світу, що змогла досягти цього показника. Також філіппінці займають 5 місце за показником рівності у оплаті праці чоловіків та жінок, також продовжується ріст у сфері освіти та галузі охорони здоров'я.

Незважаючи на позитивну динаміку у соціальній сфері, економічна ситуація в країні не досягла таких же позицій. Маніла та її околиці залишаються найбільш розвиненим регіоном, західні регіони не лише не показали позитивної динаміки, а й навпаки, знизили свої позиції через неефективну місцеву політику, нерівномірний розподіл фізичних активів та збільшення кількості конфліктів у районах. Існують серйозні розбіжності у розподілі доходів між центром та регіонами, а також між регіонами. Ці розбіжності мають щонайменше три виміри. По-перше, зростає дисбаланс між дохідною та видатковою відповідальністю місцевих організацій. По-друге, мало зроблено для зменшення національних агентств та скасування їх регіональних відділень, оскільки їх функції були передані підрозділам місцевого самоврядування. По-третє, серед рівнів місцевого самоврядування існують стимули. Система ставиться до міст вигідніше, ніж до муніципалітетів та провінцій. Це стимулює постійний політичний тиск з боку муніципалітетів з метою підвищення статусу міст.

Глобалізація відіграє дуже важливу роль у зменшенні бідності та нерівності доходів. Хоча вона не має прямого впливу на бідність, глобалізація може впливати на бідність опосередковано через вплив на економічне зростання та нерівність доходів. Збільшення відкритості у торгівлі сприяє зменшенню нерівності доходів, так підвищення коефіцієнту торгівлі до ВВП на одну одиницю знижує коефіцієнт Джинні на 0,04 одиниці. [42]

(Додаток А)

3.3. Наслідки економічної та соціальної нерівності для країн Південно-Східної Азії

Нерівність доходів призводить до деяких дуже серйозних економічних та соціальних наслідків:

- Майновий конфлікт:

Він створює у суспільстві дві секції, котрі завжди перебувають на шляху війни. Це призводить до постійного посилення соціальної напруженості та політичного невдоволення.

- Політичне панування:

Багаті домінують у політичному механізмі, і вони використовують його для просування власних інтересів. Це призводить до корупції та соціальної несправедливості.

- Створення монополій:

Нерівні доходи сприяють розвитку монополій. Ці потужні монополії та промислові комбінати встановлюють для споживачів несправедливі ціни та становлять конкуренцію дрібним виробникам.

- Відсутність демократії:

Демократія - це фарс, коли існує велика прірва між багатими та бідними. Політична рівність - це міф без економічної рівності.

- Сприяє накопиченню капіталу:

Однак є одне благо, яке випливає з цих нерівностей доходів, і це те, що воно сприяє економії. Якщо національний дохід країни розподіляється рівномірно між усіма її громадянами, очевидно, що він буде розподілений лише по всьому населенню. Таким чином не залишається ресурсів для заощадження. Лише коли дохід розподіляється нерівномірно, є люди, які настільки багаті, що в їх випадку економія відбувається автоматично. [45]

Заходи щодо зменшення нерівності:

Нижче наведено деякі заходи, які можна запропонувати для зменшення нерівності доходів:

- Встановлення мінімальної заробітної плати:

Крок, який можна зробити в напрямку більш егалітарного суспільства, - це гарантувати кожному громадянину мінімальну заробітну плату, що відповідає мінімальному рівню життя. Цей крок дозволить вирівняти доходи знизу.

- Соціальна безпека:

Іншим важливим заходом є запровадження комплексної системи соціального забезпечення, що гарантує кожному індивіду мінімальний рівень економічного добробуту. Схема соціального страхування повинна включати надання безкоштовної освіти, безкоштовну медичну допомогу та пенсію за віком, ліберальну допомогу по безробіттю, компенсацію за хворобу та нещасні випадки, забезпечений фонд та схеми соціального страхування тощо. Таким чином, суттєві виплати можуть бути забезпечені особам, доходи яких є низькими.

- Рівність можливостей:

Уряд може розробити та створити певний механізм, який може забезпечити рівні можливості всім багатим та бідним у працевлаштуванні чи запуску в торгівлі та виробництва певних товарів чи послуг. Наприклад, уряд може запровадити систему ліберальних стипендій, щоб навіть найбідніші в країні могли здобути вищу освіту та технічні навички.

- Податок на прибуток:

Просте вирівнювання не перекриє прірву між багатими та бідними. Також потрібно буде відмінити всі існуючі нині привілеї. Для цього слід застосувати всі можливі фіскальні методи. Одним з таких є прогресивні податки на доходи. Це певною мірою завадить багатим людям ще більше збагатитися. Інші прямі податки, такі як суперподаток, податок на надприбуток та податок на прибуток від капіталу, обмеження дивідендів тощо, також можуть бути встановлені.

- Високі податки на предмети розкоші:

Методи жорсткого оподаткування стримуватимуть багате населення демонструвати своє багатство. Це також позбавить стимулу накопичувати багатство для виключного приватного задоволення.

- Межі для сільськогосподарських господарств та міської власності:

З метою зменшення нерівності між великими та малими фермерами можуть бути встановлені обмеження земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Як протилежне, можна встановити обмеження міської власності, щоб нерівність у міських районах також можна було зменшити.

Це деякі заходи, які можна вжити для зменшення нерівності. Та хоча нерівність можна зменшити, її не можна усунути зовсім, оскільки абсолютна рівність недосяжна.

3.3.1. Досвід країн регіону в подоланні економічної та соціальної нерівності

Тенденція до збільшення нерівності в **Сінгапурі** викликає занепокоєння серед уряду та населення, що спричинює переосмислення меритократії (принцип, за яким керівні посади повинні займати здібні люди, незалежно від їх походження та соціального статусу).

Країна підтримує подвійний підхід: уряд продовжуватиме підтримку незахищених категорій населення, а це, в свою чергу, створить нові можливості для всіх громадян.

Уряд країни втілює декілька ідей для боротьби з нерівністю: для субсидіювання витрат на дошкільну освіту було вдосконалено Схему допомоги дитячим садкам на основні та додаткові субсидії (на догляд за дітьми, з метою допомогти родинам із середнім рівнем доходів). Також була втілена програма KidStart, що надає цілеспрямовану допомогу дітям з малозабезпечених родин. Також для обдарованих учнів із родин з низьким рівнем доходів була заснована стипендія UPLIFT у розмірі 800 дол. США. [47]

Ще з 2013 року в країні почали створювати Бюро соціальних служб неподалік від житлових кварталів, що робить такі послуги набагато доступнішими.

Також в країні є цільові схеми допомоги, що передбачають субсидії для людей з низькими доходами. Одна з таких – Workfare Income Supplement – поповнює доходи та рахунки, а також допомагає накопичувати пенсійні заощадження. Ще одна програма ComCare, що була створена ще у 2005 році для надання допомоги малозабезпеченим родинам, де дорослі тимчасово не працюють. У 2015 році допомогу за цією програмою отримало 18 996 сінгапурців, і це число щороку зростає на 5 000-6 000.

Крім того уряд анонсував додаткові заходи, такі як зменшення вартості навчання, звільнення малозабезпечених родин від сплати податків та продовження грошових виплат. [21]

У **Камбоджі** також продовжують впроваджувати заходи з подолання нерівності. Була прийнята Національна житлова політика та політика стимулювання, а також розроблена Національна програма доступного житла. У провінціях Пномпеню та Кандал були збудовані колекси недорогого житла, право власності на яке було передане родинам загиблих солдат, особам з інвалідністю, що живуть у бідності. За допомогою таких програм було надано житло та землі майже 80 000 домогосподарствам.

За сприяння Уряду було сформовано Камбоджійський фонд справедливості в сфері охорони здоров'я, щоб забезпечити безкоштовний доступ бідним людям до сфери медичних послуг.

Були розширені рамки Національної політики соціального захисту на 2016-2025 роки, планується розробка стратегічного плану по забезпеченню фінансової безпеки та зниженню економічної вразливості громадян. Також були зміни в ринку праці – він став відкритим, а урядом була ініційована розробка нормативно-правової бази, зокрема, положення про мінімальну заробітну плату.

Незважаючи на докладені зусилля, існує ряд перешкод на шляху зменшення нерівності: істотний розрив між міськими та сільськими територіями, обмежена кількість категорій товарів для експорту, низький рівень контролю якості товарів та послуг, завищені експортні ціни, відсутність можливостей оцінки соціальних показників для населення.

У майбутньому буде приділена ще більша увага розвитку сільських територій, розвитку інклюзивної освіти, медичній реформі. Також планується посилення соціального захисту, будуть розширені торговельні відносини на міжнародному рівні. [13]

Спроби провести реформу освіти в **Таїланді** були невдалими. Економічне зростання та збільшення витрат на освіту не сприяли розвитку освіти в сільській місцевості. Заклики до освітньої реформи переросли в рух «Погані учні», що намагався за допомогою соціальних мереж виявити недоліки тайської освіти. Та, на жаль, всі реформи зазнали невдач, через те, що багато аспектів освіти не задовільняють сучасних вимог до студентів: низький рівень володіння англійською мовою, низькі середні бали і т.д.

Минулого року Світовий банк запропонував об'єднати невеликі школи з метою покращення в них якості послуг, оскільки в маленьких школах є великі проблеми з відвідуваністю, нехваткою викладачів. [38]

Вирішення проблем нерівності та доходів покладається як на приватний, так і на державний сектори. Прикладом заходів, що сприяють нерівності в країні є Східний економічний коридор – це економічна зона, створена у 2017 році в рамках генерального плану національного розвитку «Таїланд 4.0». У цій програмі уряд робить акцент на інноваціях та технологіях для підвищення продуктивності та економічного зростання. Однак, є всі причини думати, що такий акцент лише збільшить нерівність. Причина в тому, що лише невелика частина населення виграє від таких змін, і такі зміни змусять низькотехнологічні галузі швидко адаптуватися або йти з ринку взагалі.

Ще одним уповільнювачем скорочення нерівності є регресивний характер оподаткування, де податок на додану вартість для бідних є вищим, ніж для багатих. [23]

За останнє десятиліття економічний досвід **В'єтнаму** демонстрував зростання нерівності у доходах та можливостях.

Урядова політика спрямована на боротьбу з нерівністю може бути удосконалена в чотирьох областях: податкова система, соціалізація державних послуг, витрати на охорону здоров'я та освіти, ринок праці. [16]

До кінця 2018 року в країні було реалізовано багато політик та понад 20 національних програм, загальний капітал яких досяг 207,8 млрд. дол. Уряд впевнений, що так звані політичні кредити сприяють економічному зростанню в країні, оскільки вони узгоджені з принципами уряду щодо стабільного скорочення бідності, забезпечення соціального захисту, підвищення рівня життя. Хоча за 2020-2021 рік якість таких програм суттєво впала. [26]

Країна також розробила план допомоги в розмірі 2,7 млрд.дол. для вразливих категорій населення, виплат працівникам, що тимчасово залишились без роботи. В'єтнам посилив політику боротьби з нерівністю, збільшивши ставку податку на прибуток та скоротивши податкові пільги для великих корпорацій у 2019 році, а також збільшилися витрати на освіту, медицину, збільшення мінімальної заробітної плати, яка зараз становить 130-190 дол. США.

Розробляються нові законопроекти у відповідності до конвенції Міжнародної організації праці. [24]

Нерівність доходів у **Філіппінах** стала гострою проблемою останнім часом, тому уряд країни запустив Податкову реформу для прискорення та інтеграції. Державні субсидії зменшили короткотривалі потрясіння, удосконалили виробництво продуктів харчування. Реформа також зменшує податок на доходи фізичних осіб, запроваджує нові акцизні збори. Однак високий рівень інфляції все ще стоїть на шляху подолання нерівності. Тому у 2018 році Міністерство фінансів оголосило про план пропонувати щомісячні

субсидії у розмірі \$ 3,95 для компенсації інфляційного впливу Податкової реформи.

Ряд заходів був спрямований на збільшення інвестицій у інфраструктурні проєкти, безкоштовну освіту, соціальні програми. [19]

3.4. Вплив пандемії COVID-19 на соціально-економічний розвиток країн Південно-Східної Азії

Економічні показники навряд чи повернуться до допандемічного рівня в більшості країн Південно-Східної Азії в 2021 році. Середній ріст реального ВВП у 2021 році прогнозується на рівні 5,1%, після скорочення на 3,4% у 2020 році. Однак прогноз сильно варіюється між країнами в залежності від таких факторів, як тривалість та суворість обмежень та блокування, різні початкові умови та економічні структури та спроможність уряду підтримувати домогосподарства та бізнес.

Тривалі проблеми з охороною здоров'я та державні обмеження послабили споживчі витрати. Рецесія балансу, при якій домогосподарства та фірми сплачують борги, а не витрачають чи інвестують, є додатковим ризиком. Цей ризик найбільший у країнах із високозаборгованими нефінансовими корпоративними секторами та урядами з обмеженими фінансовими можливостями.

Внутрішній експорт скоротився протягом перших трьох кварталів 2020 року. Експорт АСЕАН в інші країни здебільшого отримав вигоду від відновлення торгівлі в Китаї. Блокування та обмеження призвели до більш значних втрат робочих місць, ніж у минулі рецесії. Нарешті, ризики для прогнозу інфляції в цілому збалансовані, оскільки індукований пандемією спад наклав свій відбиток як на глобальні, так і на внутрішні фактори, що лежать в основі регулювання цін.

Для сприяння подальшому розвитку країн регіону можна розглянути кілька альтернативних варіантів політики. Одним із них є зміна режиму

грошово-кредитної політики у формі націлення на середню інфляцію. Крім того, багаторівнева система процентних ставок може зробити низькі процентні ставки більш стійкими для банківського сектору. Для багатьох урядів ключовим акцентом у 2021 році є стабілізація бюджетного дефіциту, тягарів боргу та, в деяких випадках, витрат на обслуговування боргу. Ризики зовнішнього фінансування залишатимуться головним занепокоєнням багатьох урядів з обмеженою ліквідністю. Завдяки вузькому бюджетному простору, політикам слід приділяти свою увагу вдосконаленню фіскальних мультиплікаторів для досягнення подвійної мети - підтримки економіки, відновлюючи фіскальну справедливість.

Економічний вплив пандемії був широкомасштабним, що призвело до ускладнень для ключових факторів зростання. Цей шок невизначеності позначився на поведінці економічних агентів, що суттєво вплинуло на споживання та інвестиції. Як правило, споживання, як правило, падає менше, ніж інші більш мінливі компоненти під час економічного спаду. Однак пандемія COVID-19 кардинально змінила роль приватного споживання у стимулюванні зростання. Наприклад, Філіппіни зафіксували різке падіння приватного споживання в перших трьох кварталах 2020 року. Середньо- та довгостроковий вплив пандемії на приватне споживання ще не встановлений повністю, і це можна зробити з аналізу минулого стихійні лиха.

Нарешті, ще однією тенденцією, пов'язаною з пандемією, є збільшення обсягів електронної комерції та електронних платежів. Ринки електронної комерції в країнах, що розвиваються, підтримують двозначне зростання з 2015 року, і ця тенденція, ймовірно, збережеться в середньостроковій перспективі. Здійснивши фізичне дистанціювання та блокування, електронна комерція забезпечила ефективні рішення для підтримки повсякденного життя.

За прогнозами, з 2019 по 2020 рік кількість користувачів електронної комерції зросте на 37 мільйонів в АСЕАН. Прогнозоване проникнення електронної комерції в АСЕАН зросло майже до 44% у 2020 році з 38% у 2019 році.

Економіка *Сінгапуру* різко скоротилася в 2020 році через пандемію (на рівні -5,5%). Зовнішній попит впав, особливо на бізнес-послуги, оскільки обмеження на подорожі задушили туристичний сектор. Значні заходи бюджетної та фінансової підтримки пом'якшили падіння ВВП та зростання безробіття. Очікуване відновлення в 2021 році (+ 5,0%) є дуже невизначеним і значною мірою залежить від зовнішнього попиту.

Основними проблемами, з яким стикається економіка *Сінгапуру*, є жорсткі обмеження на поїздки. Відновлення кордонів, швидше за все, буде поступовим процесом, тому постійна слабкість в авіації, а також в секторі роздрібною торгівлі та гостинності стримуватиме відновлення.

Економіка *Камбоджі* зазнала найбільш різкого спаду за останні десятиліття в 2020 році (-2,9%). Туристичний шок має серйозні наслідки для внутрішнього споживання та інвестицій, тоді як вузькі місця у постачанні та слабкий зовнішній попит призвели до уповільнення виробництва швейних, текстильних та взуттєвих виробів. Оздоровлення економіки передбачається до 2021 року (+ 5,4%).

Для *Камбоджі* необхідні ключові реформи для підтримки зростання бідних, сприяння конкурентоспроможності, сталого управління багатством природних ресурсів, покращення доступу та якості та рівного доступу до державних послуг. У *Камбоджі* продовжує існувати серйозний інфраструктурний розрив, і він отримає вигоду від більшого зв'язку та інвестицій у сільську та міську інфраструктуру. Подальша диверсифікація економіки потребуватиме розвитку підприємництва, розширення використання технологій та формування нових навичок для задоволення нових потреб ринку праці. І якість людського капіталу буде надзвичайно важливою для досягнення амбіційної мети *Камбоджі* - досягнення статусу середнього рівня доходів до 2030 року.

Таїланд сильно постраждав від пандемії, оскільки його залежність від міжнародного туризму робить його особливо вразливим до потрясінь, викликаних обмеженнями на поїздки. Додаткові ризики пов'язані із

зростанням боргу домогосподарств та ескалацією соціальної напруженості, що може додатково стримувати зростання. Очікуване зниження реального ВВП на 6,4% у 2020 р. супроводжуватиметься зростанням на 4,5% у 2021 р.

До рівня 2019 року експорт відновиться лише у 2022 році, однак доходи від експорту в батах будуть нижчими за показники 2019 року, оскільки бат залишатиметься сильним на рівні близько 30 батів за долар США.

Хоча більшість підприємств ще не відновилися до рівня, що передував COVID-19, є підприємства, які зросли за час пандемії. Вони включають цифровий та пов'язаний бізнес, такий як електронна комерція, послуги доставки та упаковки, ІТ-сектор, послуги з кібербезпеки, засоби охорони здоров'я та гігієни та страхування. [39]

Успішні заходи, спрямовані на стримування пандемії у *В'єтнамі*, підтримали відносно швидкий підйом економіки в 2020 році, прогнозується на рівні 2,6%, що є найсильнішим у регіоні Азії, що розвивається. Стійкість промислового сектору вирішально сприяла зростанню, незважаючи на те, що спочатку перешкоди в ланцюгах поставок зазнали впливу на великі заводи. Очікується, що реальний ВВП зросте на 7,0% у 2021 році, хоча прогноз експорту залишається вкрай невизначеним.

Пандемія сильно вдарила по економіці, але В'єтнам вжив рішучих кроків для послаблення економічних наслідків. Успішне стримування, разом із своєчасною підтримкою політики, також допомогло обмежити економічні наслідки та розмір пакету реагування на надзвичайні ситуації. У 2020 році в'єтнамська економіка зросла, що є одним з найвищих темпів зростання у світі, підкріпленого швидким пожвавленням внутрішньої діяльності та високими показниками експорту, особливо більш високотехнологічного експорту електроніки, оскільки люди у всьому світі працювали вдома.

Потрібні більш рішучі реформи, щоб максимально використати значний потенціал зростання В'єтнаму. Слід надати пріоритет покращенню ділового середовища та забезпеченню рівних умов для малих та середніх підприємств шляхом проведення реформ, спрямованих на зменшення регуляторного

навантаження, з яким стикаються фірми, покращення їх доступу до ресурсів, посилення управління та доступу до технологій та інновацій, а також зменшення невідповідності навичок. Реформи в цих сферах також допомогли б В'єтнаму отримати більші вигоди від участі у глобальних ланцюгах створення вартості в постпандемічному світі. [46]

На *Філіппінах* пандемія та наступні обмеження втягли економіку в глибоку рецесію. Скорочення реального ВВП у 2020 році буде найсильнішим серед країн АСЕАН. Очікується, що державні інвестиції та чистий експорт сприятимуть частковому відновленню економіки в 2021 році (+ 5,9%), хоча зростання витрат на борг, зменшення грошових переказів та спроможність уряду обслуговувати борг залишаються основними негативними ризиками для прогнозу.

Надійні економічні основи та загально визнана конкурентоспроможна робоча сила підсилюють імпульс зростання. Зберігаючи середньорічне зростання 6,4% у 2010-2019 рр. із середнього показника 4,5% у 2000-2009 рр., Країна рухається із країни з нижчим середнім рівнем доходу з валовим національним доходом на душу населення 3 850 доларів США у 2019 р. до звання країни з найвищими середніми доходами (діапазон доходу на душу населення становить 4 046 доларів США - 12 535 доларів США) найближчим часом.

В останні роки і до настання кризи COVID-19 філіппінська економіка досягла прогресу у забезпеченні інклюзивного зростання, про що свідчить зниження рівня бідності та її коефіцієнта Джині. Бідність знизилася з 23,3% у 2015 році до 16,6% у 2018 році, тоді як коефіцієнт Джині зменшився з 44,9 до 42,7 за той самий період. Крім того, тенденція до зростання реальної заробітної плати, яка, як очікується, матиме позитивний вплив на доходи домогосподарств, особливо тих, що належать до груп із нижчими доходами, ускладнена впливом COVID-19, що матиме негативні наслідки і для зменшення бідності на Філіппінах. [43]

ВИСНОВКИ

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

По-перше, економічна та соціальна нерівність є поширеним явищем, незалежно від країни чи регіону, в тому числі і в країнах Південно-Східної Азії, де, на тлі комплексних проявів суспільно-географічних процесів, можна простежити вплив нерівності на розвиток та економічне зростання.

По-друге, країни регіону характеризуються високими темпами економічного зростання, де головними факторами можна вважати: поєднання державного регулювання з ринковими механізмами, розвиток наукомісткого виробництва, збільшення обсягів іноземних інвестицій.

Країни Південно-Східної Азії заснували АСЕАН, що має на меті сприяти економічному зростанню, розвитку торгівлі, але тк як регіон має дещо обмежений потенціал, тому є необхідність у створенні нових форматів АСЕАН+.

Державна політика також націлена на збільшення конкурентоспроможності країн на світовому ринку.

По-третє, визначені причини нерівності країн регіону дозволяють зробити висновки, що не лише економічні показники та їх динаміка є ключовими, а й історичні, культурні та політичні чинники, що породжують вікові, гендерні чи расові упередження.

Проведений аналіз економічної та соціальної нерівності дозволяє зробити висновки, що країнам потрібно докласти ще багато зусиль для її мінімізації, оскільки, майже в усіх досліджених показниках країни займають не найкращі позиції.

Наприклад, рівень безробіття у всіх країнах зростає: за останні три роки у кожній з країн було покращення цього показника у 2021 році порівняно з 2018; минулого року у Філіппінах було зафіксовано рекордний рівень безробіття – 17,7%, тоді як у 2019 році цей показник дорівнював 5,2%.

Індекс гендерної нерівності за останні 15 років має тенденції до зменшення, тобто нерівність серед чоловіків та жінок стає все меншою, але й досі у певних кейсах має досить високі диспропорції. Наприклад, частка жінок у національних урядах є низькою: Сінгапур – 23%, Камбоджа – 20%, Таїланд – 16,2%, В'єтнам – 26.7%, Філіппіни – 28%.

Нерівність в країнах визначається не лише кількісними, а і якісними показниками. Так, існують диспропорції у розвитку центрів країн, якими переважно виступають столиці, та периферії. У центрах населення має вищі доходи, більше можливостей, у таких містах вищий рівень та якість освіти, медичних послуг, нижчий рівень розлучень, вища якість життя.

Розвиток технологій також має значний вплив на зростання нерівності, оскільки техніка здатна замінити людську працю (у деяких випадках це може бути понад 50% робочих місць), зростатиме безробіття та зменшуватимуться доходи населення.

Нерівність – це явище, що тягне за собою низку наслідків. У першу чергу виникає майновий конфлікт, що формує в суспільстві дві ворожі секції. Також нерівність доходів сприяє розвитку монополій та домінуванню багатих у політичних механізмах країн.

На основі проведеного дослідження можна виділити декілька методів зменшення нерівності: встановлення мінімальної заробітної плати, запровадження системи соціального забезпечення громадян, встановлення податків на надприбутки та предмети розкоші.

Тенденція до зростання нерівності непокоїть уряди країн регіону, тому вони намагаються впроваджувати програми для її зменшення. Зокрема виділяються кошти на освіту, створюються спеціальні програми розвитку.

У Сінгапурі планують зменшити вартість навчання та змінити податкову систему. Камбоджа розробила програму доступного житла та планує приділити більше уваги розвитку сільських територій. В'єтнам посилив політику боротьби з нерівністю, збільшивши ставку податку на прибуток та

скоротивши податкові пільги для великих корпорацій. У Філіппінах провели податкову реформу та впровадили додаткові державні субсидії.

Не всі реформи були вдалими, наприклад, у Таїланді не вдалося провести реформу освіти, а новостворена вільна економічна зона ще більше сприяє росту нерівності.

Варто зауважити, що після того, як країни почали втілювати стратегію зі сталого розвитку, процес зменшення нерівності активізувався, і, незважаючи на незначні успіхи зараз, регіон може бути прикладом для інших країн у своїх прагненнях до змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аверин А. Социальная политика и подготовка управленческих кадров: Учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. "Экономика труда" и др. экон. спец.. — М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и К ", 2004. — 280с.
2. Адамик Вікторія. Соціально-економічна нерівність у національному та глобальному вимірі: сучасний погляд на проблему. Світове господарство та міжнародні економічні відносини. Вісник Тернопільського національного економічного університету №1. 2019. С. 102-116
3. Балабанов А., Балабанова Е. Социальное неравенство: фактор углубления депривации // Социс. – № 7. – 2003. – с. 34-43.
4. Борейко В. Державне регулювання соціально-економічного розвитку (теорія, методологія, проблеми): монографія / Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. — Рівне: НУВГП, 2008. — 379 с.
5. Гупало О. Власність і розподіл: їх взаємодія і соціальна справедливість // Соц.-екон. дослідж. в перехід. період. - 2004. - Вип. 6. - С. 222-225
6. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение / Пер. с фр., составление, послесловие и примечания А. Б. Гофмана. - М.: Канон, 1995. - 352 с.
7. Курнишова Ю. Сучасні тенденції регіоналізму в Східній Азії: можливості для України. Національний інститут стратегічних досліджень. 2011. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/suchasni-tendencii-regionalizmu-v-skhidniy-azii-mozhливosti> (дата звернення: 10.04.2021)
8. Південно-Східна Азія: Регіон на підйомі. Фінанси та розвиток. Міжнародний валютний фонд. 2018. URL: <https://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/fandd/2018/09/pdf/fd0918r.pdf> (дата звернення: 10.04.2021)

9. Світова книга фактів ЦРУ. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook> (дата звернення 08.04.2021)
10. Судаков М.В. Соціологічна концептуалізація соціальної нерівності як чинника структурної диференціації соціальних систем. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соц. наук. за спец. 22.00.01.- теорія та історія соціології. – Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка.– К., 2008.–14с.
11. Черняга Л.П. Особливості економічного розвитку країн Південно-Східної Азії. Наукові записки. Серія «Економіка». 2011. Випуск 16. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/> (дата звернення 08.04.2021)
12. Чуприна О. Причини і наслідки соціальної нерівності в Україні та світі / О. А. Чуприна, О. Ю. Назарова, О. О. Чуприна // Регіональна економіка. – 2016. – №2. – С. 80–88
13. Cambodia’s Voluntary National Review 2019. Ministry of Planning. URL: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/23603Cambodia_VNR_PublishingHLPF.pdf (дата звернення: 18.04.2021)
14. Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development. Cambodia. 2019. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/cambodia> (дата звернення: 10.04.2021)
15. Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development. Philippines. 2019. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/philippines> (дата звернення: 10.04.2021)
16. EVEN IT UP. HOW TO TACKLE INEQUALITY IN VIETNAM. Oxfam briefing paper. 2017. URL: https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/bp-vietnam-inequality-120117-en.pdf (дата звернення: 17.04.2021)

17. Gabriela Briceño V. Social inequality. Euston. URL: <https://www.euston96.com/en/social-inequality/> (дата звернення: 03.04.2021)
18. Global Gender Gap Report 2020. World Economic Forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf (дата звернення: 15.04.2021)
19. Income inequality remains an issue in the Philippines, despite robust economic expansion. Oxford Business Group. 2018. URL: <https://oxfordbusinessgroup.com/analysis/lifting-all-boats-government-works-address-persistent-inequality> (дата звернення: 18.04.2021)
20. Index of economic freedom. 2021. URL: <https://www.heritage.org/index/country> (дата звернення: 10.04.2021)
21. Keegan Struble. POVERTY IN SINGAPORE: A NEW NATIONAL PRIORITY. 2015. URL: <https://borgenproject.org/tag/poverty-in-singapore/> (дата звернення: 18.04.2021)
22. Leong Chan-Hoong. Inequality has a geographic dimension - between and within neighbourhoods in Singapore. 2021. URL: <https://www.channelnewsasia.com/news/commentary/inequality-in-singapore-exists-across-within-neighbourhoods-10276898> (дата звернення: 03.04.2021)
23. Mark S. Cogan. Why reducing Thailand's inequality is essential to reducing political tension. 2021. URL: <https://southeastasiaglobe.com/thailand-inequality-political-tension/> (дата звернення: 03.04.2021)
24. Minh Nga. Vietnam's commitment to reducing inequality second in Southeast Asia. 2020. URL: <https://e.vnexpress.net/news/news/vietnam-s-commitment-to-reducing-inequality-second-in-southeast-asia-4171795.html> (дата звернення: 18.04.2021)
25. Most Expensive Countries In The World To Live In. 2020. Geoworld Magazine. URL: <https://ceoworld.biz/2020/02/03/most-expensive-countries-in-the-world-to-live-in-2020/> (дата звернення: 10.04.2021)
26. Ngo Ha Quyen. Reducing rural poverty in Vietnam: issues, policies, challenges. Mekong Development Research Institute. 2019. URL:

<https://www.un.org/development/desa/dspd/wpcontent/uploads/sites/22/2019/03/Reducing-rural-poverty-in-Vietnam-Issues-Policies-Challenges.pdf> (дата

звернення: 18.04.2021)

27. Pachamama Alliance. URL: <https://www.pachamama.org/social-justice/social-inequality> (дата звернення: 03.04.2021)

28. Report of Cambodia Socio-Economic Survey 2019/20. National Institute of Statistics Ministry of Planning. 2020. URL: https://www.nis.gov.kh/nis/CSES/Final%20Report%20of%20Cambodia%20Socio-Economic%20Survey%202019-20_EN.pdf (дата звернення: 03.04.2021)

29. Serene Tng, Serene Tan. Designing our city. Planning for a sustainable Singapore. Urban redevelopment authority. 2015. 22 p.

30. Singapore Department of Statistics. URL: <https://www.singstat.gov.sg> (дата звернення: 15.04.2021)

31. Social inequality. Reference Terms. Sciencedaily. URL: https://www.sciencedaily.com/terms/social_inequality.htm (дата звернення: 15.04.2021)

32. Statista. Global No.1 Business Data Platform. URL: <https://www.statista.com> (дата звернення: 15.04.2021)

33. Sustainable Development Goals. Cambodia. Open development Mekong. 2018. URL: <https://vietnam.opendevelopmentmekong.net/topics/sustainable-development-goals/> (дата звернення: 10.04.2021)

34. Sustainable Development Goals. Thailand. Open development Mekong. 2018. URL: <https://thailand.opendevelopmentmekong.net/topics/sustainable-development-goals/> (дата звернення: 10.04.2021)

35. Take-profit. URL: <https://take-profit.org/en/> (дата звернення: 17.04.2021)

36. Taking the Pulse of Poverty and Inequality in Thailand. The World Bank. 2020. URL:

<https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/taking-the-pulse-of-poverty-and-inequality-in-thailand> (дата звернення: 03.04.2021)

37. Tan Yong Soon. Sustainable Development: Challenges and Opportunities. Singapore. Civil Service College. 2011. URL: <https://www.csc.gov.sg/articles/sustainable-development-challenges-and-opportunities> (дата звернення: 11.04.2021)

38. THAILAND ECONOMIC MONITOR. INEQUALITY, OPPORTUNITY AND HUMAN CAPITAL. World Bank Office. 2019. URL: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/154541547736805518/pdf/Thailand-Economic-Monitor-Inequality-Opportunity-and-Human-Capital.pdf> (дата звернення: 18.04.2021)

39. Thailand's economic outlook for 2021. Thailand Development Research Institute. 2021. URL: <https://www.thailand-business-news.com/economics/83129-thailands-economic-outlook-for-2021.html#:~:text=The%20Thai%20economy%20will%20grow,pre%2DCovid%20level%20of%202019> (дата звернення: 20.04.2021)

40. The Global Competitiveness Report. The World Economic Forum. 2020. URL: <https://weforum.org/> (дата звернення: 10.04.2021)

41. The Philippine economy. BIS Papers No 100. P. 259-272. URL: https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap100_q.pdf (дата звернення: 17.04.2021)

42. The Philippine Statistics Authority. URL: <https://psa.gov.ph/content/employment-situation-march-2021> (дата звернення: 17.04.2021)

43. The World Bank in the Philippines. 2021. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/philippines/overview> (дата звернення: 20.04.2021)

44. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/> (дата звернення: 03.04.2021)

45. Tushar Seth. Causes, Consequences and Measures to Reduce Inequality of Income Distribution. 2021. URL:

<https://www.economicdiscussion.net/income/causes-consequences-and-measures-to-reduce-inequality-of-income-distribution/1843> (дата звернення: 17.04.2021)

46. Vietnam: Successfully Navigating the Pandemic. IMF NEWS. 2020. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2021/03/09/na031021-vietnam-successfully-navigating-the-pandemic> (дата звернення: 20.04.2021)

47. Why Singapore gives top priority to fighting income inequality. The Straits Times. 2018. URL: <https://www.straitstimes.com/opinion/why-spore-gives-top-priority-to-fighting-income-inequality> (дата звернення: 17.04.2021)

48. William H. Frederick History of Southeast Asia. 2018. URL: <https://www.britannica.com/topic/history-of-Southeast-Asia-556509/Patterns-of-a-colonial-age> (дата звернення: 08.04.2021)

ДОДАТКИ

Економічна та соціальна нерівність країн Південно-Східної Азії

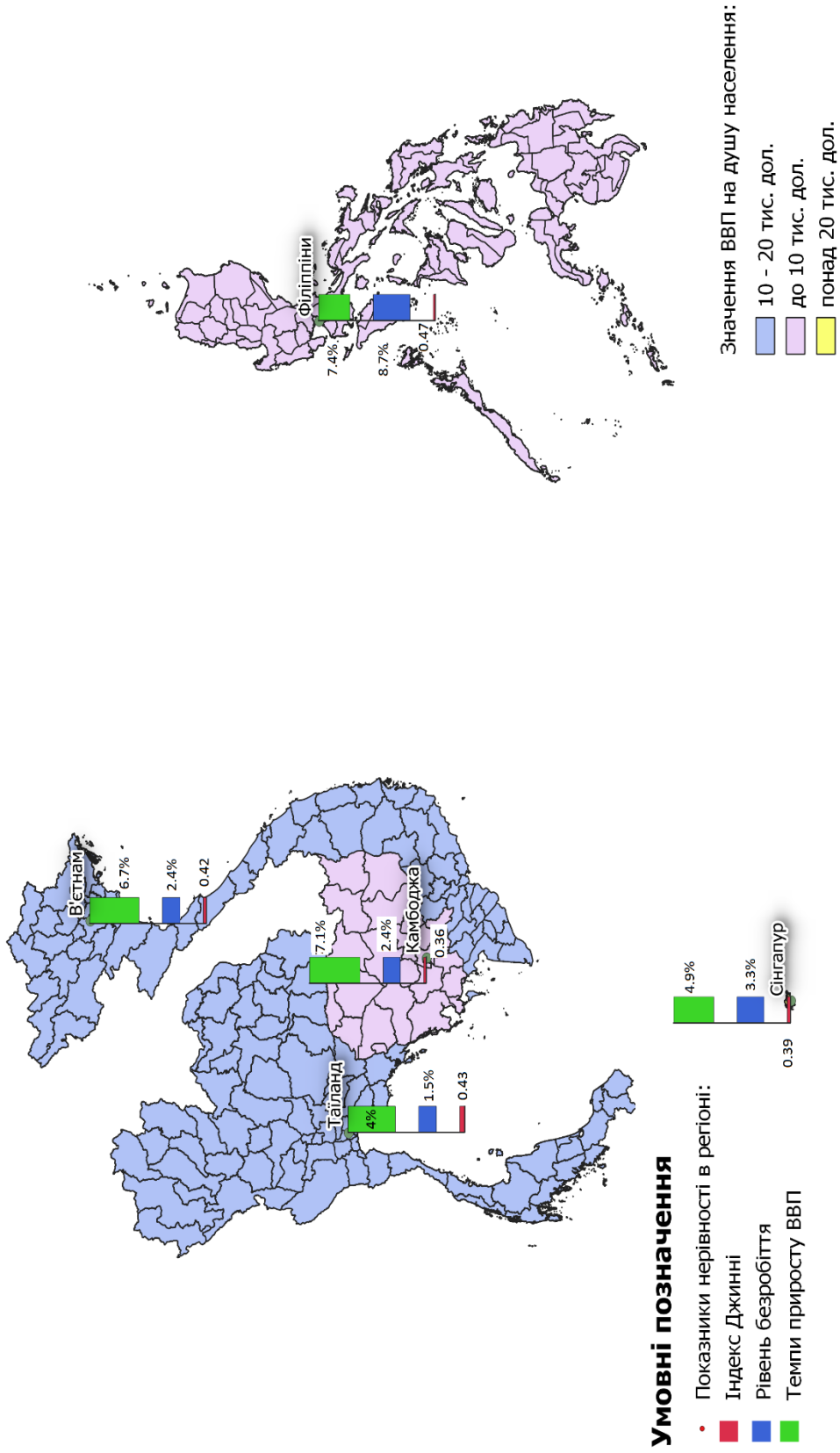

Рис. А.1. Картохема економічної та соціальної нерівності країн Південно-Східної Азії у 2021 році

(складено автором на основі отриманих статистичних даних)

Додаток Б**План-конспект лекції на тему: «Нерівність в країнах Південно-Східно Азії»**

На основі магістерської роботи був розроблений план-конспект лекції для здобувачів вищої освіти з курсу Geography of Inequality and Geosocial Conflictology/ Географія нерівності та геосоціологія "Економічна та соціальна нерівність у країнах Південно-Східної Азії".

Акцент у даній лекції робиться на Цілі Сталого Розвитку №10 - подолання нерівності, але вона не є єдиною, сюди ще можна віднести гендерну рівність, подолання бідності, якісну освіту, гідна праця та економічне зростання, мир та справедливість.

Структура лекції буде побудована наступним чином:

1. Вступна частина, де вказується формулювання теми лекції та основні завдання, надається коротка інформація про ЦСР та їх важливість для розвитку регіону Південно-Східної Азії.

2. Викладення основного матеріалу лекції з використанням наочного матеріалу у вигляді графіків, таблиць та інших ілюстративних матеріалів.

3. Підведення підсумків лекції.

4. Завдання для студентів на основі лекції.

5. Відповіді на питання студентів стосовно лекції та завдання.

Короткий план викладу основного матеріалу:

1. Історичні передумови формування нерівності в Південно-Східній Азії: первісні суспільства, європейська колонізація, здобуття незалежності, "холодна війна", сучасний етап.

На відміну від багатьох регіонів, Південно-Східна Азія довгий час була космополітичним регіоном, що характеризувався різноманіттям народів, звичаїв та традицій. Так було до початку європейської експансії. Європейці

прагнули змінити ситуацію на свою користь – вони прагнули отримати контроль над джерелами багатства регіону та торгівлею.

До початку Другої світової війни майже вся територія Південно-Східної Азії, за винятком Таїланду, входила до колоніальних володінь країн Європи та США.

Після Другої світової війни європейці повернулися до іншої Азії. Низка країн проголосили незалежність: Філіппіни у 1946 році від США, Бірма у 1948 році в Великій Британії, В'єтнам у 1954 році від Франції. Нові незалежні держави прагнули запровадити демократичні системи за зразком Європейських. Перші два десятиліття незалежності були періодом спроб та помилок для країн, що намагалися розвиватися у нових формах.

Майже всі країни регіону в 60-х роках минулого століття відмовились від використання іноземних моделей суспільства та урядів, таких як капіталістична та комуністична, а розробили синтез, що відповідав тогочасним потребам. Так, у 80-х роках виникли квазівійськові буржуазні системи, що позиціонували себе як консервативні уряди.

Під час Холодної війни протидія комунізму була основною темою усього процесу деколонізації.

Після падіння колоніального устрою почалося формування нової економічної системи. Перед країнами постав вибір напрямку розвитку: соціалістичний чи ринковий. Перший напрям – соціалістичний – обрали В'єтнам, Камбоджа та Лаос, де переважало аграрне виробництво, традиційна структура виробництва, натуральні форми господарства та відсутність обробної промисловості. Інші країни обрали ринковий напрямок, що сприяв їх економічному зростанню.

Незалежні уряди нових країн сприяли розвитку індустріалізації, що призвела до зростання обробного сектору. Основними напрямками виробництва стали: взуттєва, текстильна, харчова та тютюнова промисловість.

2. Сучасний соціально-економічний огляд регіону, коротка характеристика країн, регіональна інтеграція АСЕАН та її роль.

Південно-Східна Азія характеризується високим рівнем економічного зростання більшості країн, активною регіональною інтеграцією, а також загальним покращенням добробуту населення. В Індонезії, Малайзії, Філіппінах, Сінгапурі та Таїланді традиційно спостерігається високий ріст і, як правило, ці країни є найбільш розвиненими країнами регіону. Останнім часом В'єтнам також переживав економічний підйом. Однак М'янма, Камбоджа, Лаос та Східний Тимор все ще економічно відстають.

Невеликі спади у економічному рості спостерігалися в 1993, 2001, 2008 році, а підйоми – у 1992, 1995, 2005 роках. Найбільший спад у всіх країнах відбувся у 1998 році, під час азійської фінансової кризи.

Головними факторами економічного розвитку можна вважати:

- Поєднання ринкових механізмів та державного регулювання;
- Перехід від капіталомісткого та працемісткого до наукомісткого промислового виробництва;
- Державне сприяння притоку іноземних інвестицій шляхом створення зон експортного виробництва зі сприятливим податковим режимом.

У 1967 році було засновано Асоціацію держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Метою якої є збільшення торгівлі між країнами-членами, збільшення темпів економічного зростання, регіональне співробітництво та ведення переговорів між урядами країн. Одним із досягнень АСЕАНу є створення АФТА – зони вільної торгівлі між країнами-членами.

Економічна криза 2008 року стала причиною зниження ролі АСЕАН як координатора міжрегіонального діалогу. Наприклад, при укладанні Чіанг-Майської ініціативи у 2010 році, доля участі країн Південно-Східної Азії становила лише 20%, решта – 80% була внесена Китаєм, Японією та Республікою Корея.

Економіка регіону є залежною від сільського господарства, рис та каучук є основними статтями експорту. Проте, розвиток сфери послуг зараз набуває все більшого значення. Регіон також є виробником текстилю, електронних товарів, автомобілів і т.д.

Туризм є ключовим фактором розвитку більшості країн регіону, він є не лише одним із чинників економічного зростання, а й ефективним засобом збереження культурного різномайття країн.

Сумарне ВВП регіону за паритетом купівельної спроможності становить 9,73 млрд. дол., що в перерахунку на душу населення складає близько 5 000 дол.

Одним із найважливіших показників, що надає економічну та соціальну характеристику країни – це Індекс глобальної конкурентоспроможності. Він розроблений за ініціативою Всесвітнього економічного форуму та включає в себе такі параметри як: якість інститутів, інфраструктура, рівень охорони здоров'я, освіта, ефективність ринку товарів, послуг та праці, розвиток фінансового ринку, технологічний розвиток, інноваційний потенціал і т.д.

Сінгапур займає 1 місце з показником 84,8; Таїланд займає 40-ву позицію, показник – 68,1; 64-те місце займають Філіппіни – показник 61,9; на 67 місці з показником 61,5 – В'єтнам, а останню позицію серед країн займає Камбоджа – з показником 52,1 вона залишається на 106 місці серед 141 країни.

3. Стратегія сталого розвитку країн регіону.

У цілому ЦСР були побудовані на основі успіху попередніх Цілей Розвитку Тисячоліття, що були координовані ООН.

Проте, не всім країнам регіону вдається досягати значних успіхів у виконанні ЦСР. Прогалини в існуючих програмах виникають з декількох причин. По-перше, існуючі державні цілі недостатньо амбітні. По-друге, країни не мають адекватних політичних дій, щоб пояснити, як ці цілі будуть досягнені. По-третє, часто програми країн не враховують потреби вразливих груп, таких як, жінки, діти, люди з обмеженими можливостями та етнічні меншини.

Для ефективного просування в досягненні ЦСР потрібно реалізувати мінімум три компоненти порядку денного, а саме:

- Локалізація – інтеграція основ сталого розвитку не може бути досягнута на національному рівні. Сталий розвиток реалізується за умов активних дій на місцевому рівні.
- Міжнародне управління – процеси планування та підзвітності всіх конвенції ООН повинні бути синхронізовані задля ефективної координації дій.
- Механізми моніторингу – необхідно посилити їх разом із оцінкою національної діяльності.

4. Огляд причин економічної та соціальної нерівності регіону.

За останні два десятиліття нерівність зросла у багатьох країнах, у тому числі в Південно-Східній Азії. Нерівність стосується як доходів, витрат та багатства, так і можливостей, що стосуються ресурсів, якими користується людина.

Основними економічними причинами зростання нерівності є технологічний прогрес, що сприяє зменшенню кількості робочих місць, що вимагають базового набору навичок, глобалізація та ринково-орієнтована реформа, які призвели до падіння частки доходу від праці та збільшення просторової нерівності. Однак нерівність є результатом і політичних сил, і економічних.

Причини зростання нерівності в регіоні можна поділити на:

- структурні, що включають історичні та культурні фактори, що породжують етнічні, расові та гендерні упередження;
- економічні, що стосуються технічного прогресу, глобалізації та ринкових реформ;
- політичні, які стосуються головним чином нездатності уряду забезпечити рівність можливостей.

У багатьох країнах регіону все ще існує гендерний розрив, який спричинений упередженням у розподілі внутрішніх домогосподарств та зайнятості на ринку праці. Окрім культурних та соціальних факторів, економічні труднощі та можливості є джерелом гендерної нерівності.

Політика щодо подолання нерівності повинна включати наступні цілі:

- Справедливий розподіл плодів економічного зростання та розвитку, не жертвуючи приростом продуктивності;
- Ефективне втручання уряду, переважно за допомогою фіскальної політики;
- Посилення інституцій та управління.

Соціальна нерівність відрізняється від економічної, хоча вони пов'язані. Соціальна нерівність відноситься до диспропорцій у розподілі економічних активів та доходів, а також між загальною якістю та розкішшю існування кожної людини в суспільстві, тоді як економічна нерівність спричинена нерівним накопиченням багатства; соціальна нерівність існує, оскільки відсутність багатства в певних районах забороняє цим людям отримувати те саме житло, охорону здоров'я тощо, що і багаті, в суспільствах, де доступ до цих соціальних благ залежить від багатства.

5. Аналіз соціальної та економічної нерівності на прикладі Сінгапуру, Камбоджі, Таїланду, В'єтнаму, Філіппін + досвід країн у зменшенні нерівності.

Країна	ВВП (ПКС) Світовий банк, млрд. дол	ВВП на душу населення (ПКС), тис. Дол, 2019	ІРЛП	Темпи приросту ВВП, 2021 рік, %	Рівень безробіття, 2020 рік, %	Коефіцієнт Джинні, 2019 рік
<i>Сінгапур</i>	551,6	101,6	0,938	4,98	3,3	39,8
<i>Камбоджа</i>	74,3	4,5	0,594	7,1	2,4	36,6
<i>Таїланд</i>	1261,1	19,2	0,777	4	1,5	43,7
<i>Філіппіни</i>	933,9	9,3	0,718	7,4	8,7	47,9
<i>В'єтнам</i>	1047,3	8,3	0,704	6,7	2,4	42,2

Основні показники економічного та соціального розвитку обраних країн Південно-Східної Азії

На даний час *Сінгапур* посідає третє місце у світі за показником ВВП на душу населення з урахуванням різниці купівельної спроможності.

Місто-держава має один з найвищих рівнів диспропорції доходів серед розвинутих економік. У довгостроковій перспективі цей розрив підірве

соціальну структуру та погіршить довіру громадськості до державних інституцій країни.

Нерівність також може вплинути на соціальну згуртованість серед жителів Сінгапуру з різних країн. Визнаючи це, уряд підтримав ініціативу набуття спільного досвіду між громадами для сприяння соціальним зв'язкам та співпереживанню, незважаючи на соціально-економічний плюралізм.

Одним із стримуючих факторів для подолання нерівності також є повільний прогрес у напрямку "справедливої та мирної Камбоджі", країна втрачає позиції в глобальних індексах миру, права громадян у свободі зібрань та політичних прав обмежуються.

На прикладі Камбоджі можна побачити, що існує досить сильна взаємозалежність між зростанням нерівності та скороченням бідності. Швидке економічне зростання пов'язане не тільки з падінням рівня бідності на національному рівні, а й зі зростанням нерівності. Тому що, на практиці економічне зростання не завжди є результатом саме соціального розвитку.

Офіційна статистика Світового банку говорить, що за останні роки рівень бідності у Таїланді зріс, і зараз він становить 9,8%. Це означає, що більше 6 мільйонів людей зараз перебувають на межі бідності. У 61 з 77 провінцій країни спостерігається зростання бідності серед населення, тобто це є не проблемою певних регіонів, а цілої країни. Хоча і певна географія тут простежується: регіони, де переважає сільське господарство є більш вразливими до зміни економічних та екологічних чинників, тому ця частина населення вважається найбіднішою в країні. З огляду на це, очевидним та першочерговим рішенням є програми, що ініційовані урядом Таїланду і покликані на захист народу.

Економічна нерівність стала головним блоком на шляху Таїланду до процвітання і демократії. Масовий розрив у розвитку між процвітаючими центральними та східними морськими щитами та сільськогосподарськими регіонами протягом десятиліть був джерелом політичного поділу та незрівняного економічного потенціалу. На північному сході Таїланду, 20

провінцій, де проживає третина населення країни, протягом багатьох поколінь були нульовими для цього складного національного виклику.

В'єтнам є яскравим прикладом того, як уряд успішно реалізовує політику пристосування макроекономіки до зовнішніх умов, наприклад, впроваджуючи пакет стимулів для розвитку місцевого бізнесу.

Також уряд визнав важливою проблему нерівності між багатими та бідними та розробив ряд заходів для зменшення бідності серед етнічних меншин та історично бідніших регіонів країни, але і досі така політика є обмеженою та малодієвою.

Показник гендерного розриву *Філіппін* є найнижчим у всій Азії, у трьох з чотирьох пунктів країна займає високі позиції, було подолано 80% гендерного розриву в сфері економічної участі та можливостей. Це одна з 4 країн світу, що змогла досягти цього показника. Також філіппінці займають 5 місце за показником рівності у оплаті праці чоловіків та жінок, також продовжується ріст у сфері освіти та галузі охорони здоров'я.

Незважаючи на позитивну динаміку у соціальній сфері, економічна ситуація в країні не досягла таких же позицій. Маніла та її околиці залишаються найбільш розвиненим регіоном, західні регіони не лише не показали позитивної динаміки, а й навпаки, знизили свої позиції через неефективну місцеву політику, нерівномірний розподіл фізичних активів та збільшення кількості конфліктів у районах.

6. Огляд наслідків економічної та соціальної нерівності.

Нерівність доходів призводить до деяких дуже серйозних економічних та соціальних наслідків:

- Майновий конфлікт:

Він створює у суспільстві дві секції, котрі завжди перебувають на шляху війни. Це призводить до постійного посилення соціальної напруженості та політичного невдоволення.

- Політичне панування:

Багаті домінують у політичному механізмі, і вони використовують його для просування власних інтересів. Це призводить до корупції та соціальної несправедливості.

- Створення монополій:

Нерівні доходи сприяють розвитку монополій. Ці потужні монополії та промислові комбінати встановлюють для споживачів несправедливі ціни та становлять конкуренцію дрібним виробникам.

- Відсутність демократії:

Демократія - це фарс, коли існує велика прірва між багатими та бідними. Політична рівність - це міф без економічної рівності.

- Сприяє накопиченню капіталу:

Однак є одне благо, яке випливає з цих нерівностей доходів, і це те, що воно сприяє економії. Якщо національний дохід країни розподіляється рівномірно між усіма її громадянами, очевидно, що він буде розподілений лише по всьому населенню.

Заходи щодо зменшення нерівності:

Нижче наведено деякі заходи, які можна запропонувати для зменшення нерівності доходів:

- Встановлення мінімальної заробітної плати;
- Соціальна безпека;
- Рівність можливостей;
- Податок на прибуток;
- Високі податки на предмети розкоші;
- Межі для сільськогосподарських господарств та міської власності.

7. Вплив пандемії COVID-19 на економічні та соціальні показники країн Південно-Східної Азії.

Економічний вплив пандемії був широкомасштабним, що призвело до ускладнень для ключових факторів зростання. Цей шок невизначеності позначився на поведінці економічних агентів, що суттєво вплинуло на споживання та інвестиції. Як правило, споживання, як правило, падає менше,

ніж інші більш мінливі компоненти під час економічного спаду. Однак пандемія COVID-19 кардинально змінила роль приватного споживання у стимулюванні зростання. Наприклад, Філіппіни зафіксували різке падіння приватного споживання в перших трьох кварталах 2020 року. Середньо- та довгостроковий вплив пандемії на приватне споживання ще не встановлений повністю, і це можна зробити з аналізу минулого стихійні лиха.

Економічні показники навряд чи повернуться до допандемічного рівня в більшості країн Південно-Східної Азії в 2021 році. Середній ріст реального ВВП у 2021 році прогнозується на рівні 5,1%, після скорочення на 3,4% у 2020 році. Однак прогноз сильно варіюється між країнами в залежності від таких факторів, як тривалість та суворість обмежень та блокування, різні початкові умови та економічні структури та спроможність уряду підтримувати домогосподарства та бізнес.

Завдання: на основі матеріалу лекції написати есе на тему : "Подолання нерівності у Південно-Східній Азії: перспективи на найближчі 20 років".